

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувачка кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана ХАЛАТУР**
« ____ » _____ **2023 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: Удосконалення менеджменту фінансової стійкості
комерційного банку

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач

Тимур БОНДАР

**Науковий керівник,
д.е.н., професор**

Світлана ХАЛАТУР

Дніпро – 2023

**ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет обліку та фінансів

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Освітній ступінь магістр

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

БОНДАР ТИМУР ОЛЕГОВИЧ

Тема роботи «Удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку»

Керівник роботи Халатур Світлана Миколаївна, д.е.н., професор
затверджені наказом ДДАЕУ від «30» листопада 2022 р. № 3413.

Строк подання здобувачем роботи – 10 лютого 2023 року.

Вихідні дані до роботи Річна фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк», інструктивна та законодавчо-правова база, підзаконні акти, нормативна та фінансово-економічні джерела наукової літератури.

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).

1. Теоретико-методологічні аспекти визначення фінансової стійкості комерційного банку. 2. Комплексна оцінка та аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк». 3. Удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1.Фактори, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку. 2. Організаційно-економічний механізм фінансової стійкості комерційного банку. 3. Динаміка вартості активів АТ КБ «ПриватБанк». 4. Динаміка структури активів АТ КБ «ПриватБанк». 5. Динаміка пасивів балансу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр. 6. Аналіз динаміки власного капіталу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр. 7. Динамічний аналіз основних показників фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в 2017-2021 рр. 8. Аналітичне вирівнювання та динаміка показників прибутковості АТ КБ «ПриватБанк». 9. Аналіз та структура депозитів АТ КБ «ПриватБанк».10. Аналіз динаміки кредитно-інвестиційного портфеля комерційного банку. 11. Динаміка коефіцієнту рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах АТ КБ «Приват Банк». 12. Аналіз тенденції зміни показників ефективності управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк». 13. Динамічні зміни вартості інвестиційних цінних паперів банку. 14. Аналітичний тренд коефіцієнту

достатності капіталу АТ КБ «ПриватБанк». 15. Кореляційна залежність коефіцієнту надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу АТ КБ «ПриватБанк».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «10» травня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-методологічні аспекти визначення фінансової стійкості комерційного банку	Серпень 2022	
2	Комплексна оцінка та аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк»	Вересень 2022	
3	Удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку	Жовтень 2022	
4	Висновки та пропозиції	Грудень .2022	
5	Оформлення роботи	Січень 2023	

Здобувач _____
(підпис)

Тимур БОНДАР
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Світлана ХАЛАТУР
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	8
1.1. Визначення економічної категорії фінансової стійкості комерційного банку	8
1.2. Основи організаційно-економічного механізму менеджменту фінансової стійкості комерційного банку	12
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	18
2.1. Фінансово-економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»	18
2.2. Аналіз капіталу та зобов'язань банківської установи	23
2.3. Аналіз та оцінка показників фінансово-економічної діяльності АТ КБ «Приватбанк»	28
Висновки розділу 2	43
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	46
3.1. Заходи удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку	46
3.2. Економетричне моделювання при покращенні фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк»	52
Висновки до розділу 3	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	70

РЕФЕРАТ

Тема: Удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку.

Дипломна робота магістра: 69 с., 21 табл., 15 рис., 55 літературних джерел.

Метою роботи являється вивчення теоретико-методологічних аспектів та науково-економічного обґрунтування удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку.

Предмет дослідження: теоретико-методологічні аспекти менеджменту фінансової стійкості комерційного банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єкт дослідження: процес менеджменту фінансової стійкості комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження: економічного аналізу, синтезу, порівняння, метод аналогії, наукової абстракції, спостереження, групування, узагальнення, прогнозування.

Основні положення, що формують наукову новизну дослідження, полягають у тому, що вдосконалено та систематизовано підходи удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку, вивчено особливості економічної категорії «фінансова стійкість», набули подальшого розвитку фінансові аспекти та фактори, що впливають на удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку, а також дістали подальшого розвитку пропозиції щодо оптимізації підвищення фінансової стійкості в АТ КБ «ПриватБанк» при використанні параметрів економетричної моделі. Отримані результати роботи впроваджені в практичній діяльності АТ КБ «Приват Банк».

АНОТАЦІЯ

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, МЕНЕДЖМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, ФІНАНСОВИЙ СТАН.

ABSTRACT

FINANCIAL STABILITY, FINANCIAL STABILITY MANAGEMENT, COMMERCIAL BANK, FINANCIAL CONDITION.

ВСТУП

В складних ринкових умовах діяльності банківської системи та окремих комерційних банків особливо принциповим та вкрай важливим поняттям являється їх фінансова стійкість, яка характеризує такий стан економіки, який матиме економічне зростання за прийнятних ризиків та надійності. Воно включає інтегральні характеристики такої спроможності банківських установ, за якої буде ефективно функціонувати система трансформації фінансових ресурсів, виявлення позитивних чи попередження негативних тенденцій при виявленні сильних та слабких позицій комерційного банку, а також впливу зовнішніх та внутрішніх факторів ринкового середовища.

Останніми роками було проведено багаточисленні наукові дослідження зарубіжними і вітчизняними авторами, які присвячені питанню оцінки та аналізу фінансової стійкості комерційних банків: Е.Дж. Долан, К.Д. Кемпбелл, Р.Дж.Кемпбелл, Дж. Ф.Сінкі, Дж. К.Ван Хорн, Р.С.Каплан, Д.П.Нортон, В.Я.Вовк, О.В.Дзюблюк, Ж.М.Довгань, О. П. Заруцька, В.В. Коваленко, В.М.Кочетков, О.В.Крухмаль, І.В Ларіонова., О.І. Лаврушин, М.І.Савлук, В.В. Рисін, Г.Г. Фетісов і інші [5,9,10,12,16,21,24,27,29,39,46-48]. Але не дивлячись на велику кількість наукових розробок, залишаються невирішеними окремі частини цієї проблематики в діяльності сучасних банківських установ, зокрема вдосконалення менеджменту їх фінансової стійкості. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних, методологічних та практичних аспектів щодо менеджменту фінансової стійкості комерційного банку, а також шляхів його вдосконалення.

Визначені певні завдання для досягнення мети при написанні кваліфікаційної роботи:

- вивчити особливості поняття економічної категорії «фінансова стійкість» комерційного банку;
- проаналізувати фінансові показники та коефіцієнти, які використовуються для визначення фінансової стійкості комерційного банку ;

- визначити фактори, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку;
- здійснити оцінку відповідності встановленим нормативам коефіцієнтів фінансової стійкості комерційного банку;
- провести розробку економетричної моделі впливу окремих факторів на фінансову стійкість комерційного банку;
- дослідити напрямки вдосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку.

Об'єктом дослідження виступає організація менеджменту фінансової стійкості в комерційному банку, а також аналіз його фінансової діяльності.

Предметом кваліфікаційної роботи виступає аналіз фінансової стійкості комерційного банку

Методами дослідження кваліфікаційної роботи являються: дедукції, ретроспективних спостережень, фінансового аналізу тенденцій зміни окремих показників і факторів, графічні методи, методи трендового та кореляційно-регресійного аналізу, побудови багатофакторної економетричної моделі з використання електронної таблиці EXCEL, методи прогнозного моделювання фінансових показників комерційного банку.

Інформаційна база кваліфікаційної роботи – це дані фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк» за 2017–2021 роки, актуальні джерела економічної літератури, окремі положення наукових публікацій, статистичних і інших досліджень.

Практична цінність одержаних результатів та новизна полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів щодо удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків. В процесі дослідження отримані результати щодо удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків та рекомендації впроваджено в практичну діяльність комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк».

Наукова новизна проведеного дослідження охоплює наступні результати:

уточнено формулювання сутності економічної категорії «фінансова стійкість» комерційного банку;

удосконалено організаційно-економічний механізм менеджменту фінансової стійкості комерційного банку;

проаналізовано ряд вагомих факторів, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку;

запропоновано економетричну модель кореляційно-регресійної залежності коефіцієнту співвідношення власного і залученого капіталу та коефіцієнту надійності;

З результатами дослідження опубліковано та основні висновки та практичні рекомендації яких здійснено апробацію матеріалів тез, що містяться в збірнику Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання економіки, фінансів, менеджменту та права в сучасних умовах» м.Рівне (січень, 2023).

Кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи, висновки та пропозиції, додатки і список використаних джерел із 55 найменувань. Основний зміст роботи викладено на 69 сторінках друкованого тексту. Робота містить 21 таблицю, 15 рисунків, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Визначення економічної категорії фінансової стійкості комерційного банку

Ключовими аспектами ефективного функціонування економіки певної країни являється розвиток банківської системи та її фінансова стійкість. Комерційні банки як частина банківської системи стимулюють як її економічний розвиток, так і держави в цілому. На міжнародній арені така важлива економічна категорія, як «фінансова стійкість», яка в свою чергу впливає і на фінансову надійність та безпеку банківських установ. Такий показник є індикатором фінансового стану банківського сектору.

В джерелах фінансово-економічної літератури існує безліч трактувань дефініції «фінансова стійкість», яка виступає як якісна характеристика показників фінансової стабільності комерційних банків і показує величину оптимального значення при співвідношенні фінансових ресурсів, пасивів та активів, враховуючи неодмінне збільшення фінансового результату і підтримки необхідного рівня ліквідності, витримуючи ризики та непередбачені витрати .

В наукових дослідженнях, що присвячені вивченню та детальному аналізу фінансових показників банківських установ на основі показників фінансової стійкості, що були запроваджені при розробці Міжнародного валютного фонду та Світового банку, найчастіше використані як основа «Інтегрована програма розвитку фінансового сектору до 2020 року». До основних показників фінансової стійкості, які пропонують використовувати вчені–економісти Рамський А. та Будніченко І., відносять: «відношення капіталу до активів як показник достатності капіталу або фінансового важеля банків, що визначає ступінь забезпеченості активами ресурсами, відмінними від власних і які є розраховується як співвідношення суми капіталу і резервів до загальних активів; співвідношення регулятивного капіталу до зважених на

ризик активи як показник достатності капіталу банків, який обчислюється шляхом ділення агрегованого дані про регулятивний капітал усіх банків в агрегований показник активів, зважених на ризик; відношення прострочених кредитів до загальної суми кредитів як показник якості активів у кредиті портфолію. Цей показник розраховується як коефіцієнт вартості прострочених кредитів до загальної вартості всього кредитного портфеля; рентабельність активів як традиційний показник ефективності використання активів банку, розраховується як частка від ділення чистого прибутку у середню величину сукупних активів банків; рентабельність власного капіталу як показник ефективності використання власного капіталу банку, обчислюється як частка від ділення чистого прибутку в середню вартість капіталу» [38, с.10].

На сьогоднішній день існує величезна різноманітність факторів, які впливають на формування фінансової стійкості комерційного банку. Відмінності в природі, напрями та форми їх виявлення викликають необхідність їх систематизації. В той же самий часу така систематизація актуальна, по-перше, як методичний засіб дослідження фінансової стабільності; і, по-друге, як методологічне підґрунтя для виявлення кількісних залежностей на фактори, що її формують, і для створення прогнозу розвитку; по-третє, облік факторів необхідні під час розробки конкретних пропозицій щодо підвищення фінансової стійкості [19, с.56]. Під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів фінансовий стан банку завжди піддається змінам, тому варто сказати, що абсолютно фінансово стійких банків в світовій практиці не існує.

Цілком слушною є думка авторів О.В. Вінніченка та А.В. Гудзя, які розглядають визначення економічної дефініції «фінансова стійкість» комерційного банку в різних категоріях. Основні аспекти забезпечення фінансової стійкості банківських установ були проаналізовані в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників [4,10,12-24,38-47]. Слід погодитись, що Ю.С. Довгаль та Р.О. Чамара дослідили поняття «фінансова стійкість комерційного банку», визначаючи його як «такий стан банківської

установи, при якому вона є платоспроможною, ліквідною, має достатню величину регулятивного капіталу для покриття всіх можливих ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю, і при цьому залишається достатньо рентабельною, тобто її активи використовуються максимально ефективно» [11]. Заруцька О.П. вивчала систему управління ризиками при забезпеченні фінансовою стійкістю комерційних банків [16, с.97]. Золковер А.О. і Гуменюк А.О. розглядали методи забезпечення менеджменту фінансової стійкості банківських установ [18, с.37]; Коваленко В.В. у своїх працях досліджував методи аналізу, оцінки та менеджменту фінансової стійкості комерційних банків [20, с.44, 21, с.112]. Русіна Ю.О. і Легейда А.Г. вивчали способи та показники оцінки фінансової стійкості комерційних банків [40, с.88]; Дзюблюк О.В. досліджував сутність «фінансової стійкості банків» та її управління [9,10]. Р. Шіллер визначає «фінансову стійкість комерційного банку як узагальнюючу результативність усіх складових його стійкості, що вимірюється системою показників, насамперед, обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, встановленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості» [52, с.115]. Крухмаль О.В. у своїх статтях та публікаціях охоплює тематику оцінки фінансової стійкості та чинників, які на неї впливають [27, с.45; 28, с.69].

Поняття «стійкість» являється фундаментальним, а це якнайкраще відображає проблематику та тенденцію розвитку банківського сектору. В працях українських та зарубіжних вчених поняття стійкості часто пов'язується з поняттями «стабільність», «рівновага», «надійність» [1, с.78; 3, с.41]. Зокрема такі вчені як Юрчицина Л.В. і Подолян С.В. визначають: «ознакою стійкості є стабільність як здатність опинитися в привілейованому, відносно менш уразливому становищі під час криз та здатність їх переборювати» [54, с. 75].

Стабільність» та «стійкість» виступають характеристиками «якості банківської системи» і є доволі близькими поняттями. Якщо порівняти ці дві

категорії «стійкості», а «стабільність» може передбачати здатність системи протистояти силі, то в останньому акцентується увага на здатність до постійного відтворення. Отже, «стабільність» - це постійна якісна характеристика, а «стійкість» може що здобуватись та змінюватись при певному функціонуванні. Із стійкістю банків часто пов'язують і проблему надійності. Але ж при цій подібності термінів вони суттєво відрізняються один від одного. Представник економічної науки Завадська Д.В. пов'язує обидва поняття і визначає стійкість банківських установ як «здатності у динамічних умовах ринкового середовища чітко та оперативно виконувати свої функції, забезпечити надійність вкладів юридичних і фізичних осіб та своїх зобов'язань з обслуговування клієнтів» [15, с.76].

Досліджуючи джерела науково-теоретичної літератури, ми дійшли до висновку, що термін «фінансова стійкість» означає такий стан банку, який здатний забезпечувати цілеспрямований розвиток його діяльності. Слід погодитися з підходом Склепового Є.В. до визначення «фінансової стійкості банку як спроможності банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив екзогенних та ендогенних факторів» [42, с. 140].

Таким чином, узагальнюючи вищенаведені тлумачення та формулювання, отримуємо наступне визначення: показник «фінансова стійкість комерційного банку» здатний показувати збалансованість з фінансового боку доходів і видатків, достатність фінансових ресурсів і грошових коштів при забезпеченні банківської установи платоспроможністю і ліквідністю, і зокрема рентабельністю діяльності. Визначення «стійкість» характеризується здебільшого перманентною здатністю комерційних банків нести відповідальність за своїми зобов'язаннями і забезпечити прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі [20, с.42; 21, с.154].

1.2. Основи організаційно-економічного механізму менеджменту фінансової стійкості комерційного банку

З огляду на те, що на фінансову стійкість банку можуть впливати зовнішні та внутрішні актори економічного і неекономічного характеру, доцільно систематизувати та класифікувати ці фактори (рис. 1.1).

Серед екзогенних чинників важливе значення мають економічні та глобалізаційні чинники. Загальноекономічний стан визначається наступними показниками, які слід віднести до екзогенних факторів, що опосередковано впливають на діяльність банківських установ.

Рис.1.1. Фактори, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку

Окремі науковці зазвичай відокремлюють фактори за ознакою діяльності банку, які умовно поділяються на 2 групи :

1. Перша ознака – діяльність комерційного банку (внутрішні або ендогенні фактори):

організаційна: кадровий склад, корпоративний менеджмент, внутрішній контроль системи якості, внутрішній аудиторський контроль, маркетингова політика, системи управління та рівня інноваційного розвитку;

інформаційно-технологічна: технологічні розробки, впровадження нововведень та ноу-хау, досягнення науково-технічного прогресу, використання інформаційних систем, рівень підготовки кадрів інноваційно-технологічної сфери;

фінансова: склад капіталу та активів, вплив ризиків та управління ними (ризик-менеджмент), стабільний прибуток (рівень показників прибутковості, ефективності, платоспроможності, ліквідності).

2. Друга ознака - оточення комерційного банку характеризується зовнішніми або екзогенними факторами):

а) світові фактори (мегахвиля): стан світової економіки, політична ситуація, міжнародні інвестиційні програми, система міжнародних стандартів, сучасний розвиток світового ринку техніки;

б) макрофактори (державний рівень): стабільність внутрішньополітичної ситуації, правовий захист, демографічні процеси, фінансова грамотності, культура, суспільної довіри у фінансово-кредитних установах стабільність національної валюти, дефіциту або профіциту бюджету, грошовий фактор;

в) мікрофактори (банківська сфера): монетарний політика НБУ, банківська інфраструктура розвиток, стан фінансового ринку. Зовнішні фактори впливають більш істотно на фінансову стійкість банку. Зокрема, факторів мегасередовища стає більше важливо, коли банки виходять на міжнародний фінансовий простір. Макрорівень відіграє свою роль, коли це доходить до динамічних процесів на національному рівні. Тому вкрай необхідно, на нашу думку, спочатку проаналізувати стабільність окремого банку у поєднанні зі стабільністю банківської діяльності в умовах

трансформаційних перетвореннях економічної системи як цілісного утворення. Детальну структуру організаційно-економічного механізму фінансової стійкості комерційного банку представлено на рисунку 1.2.

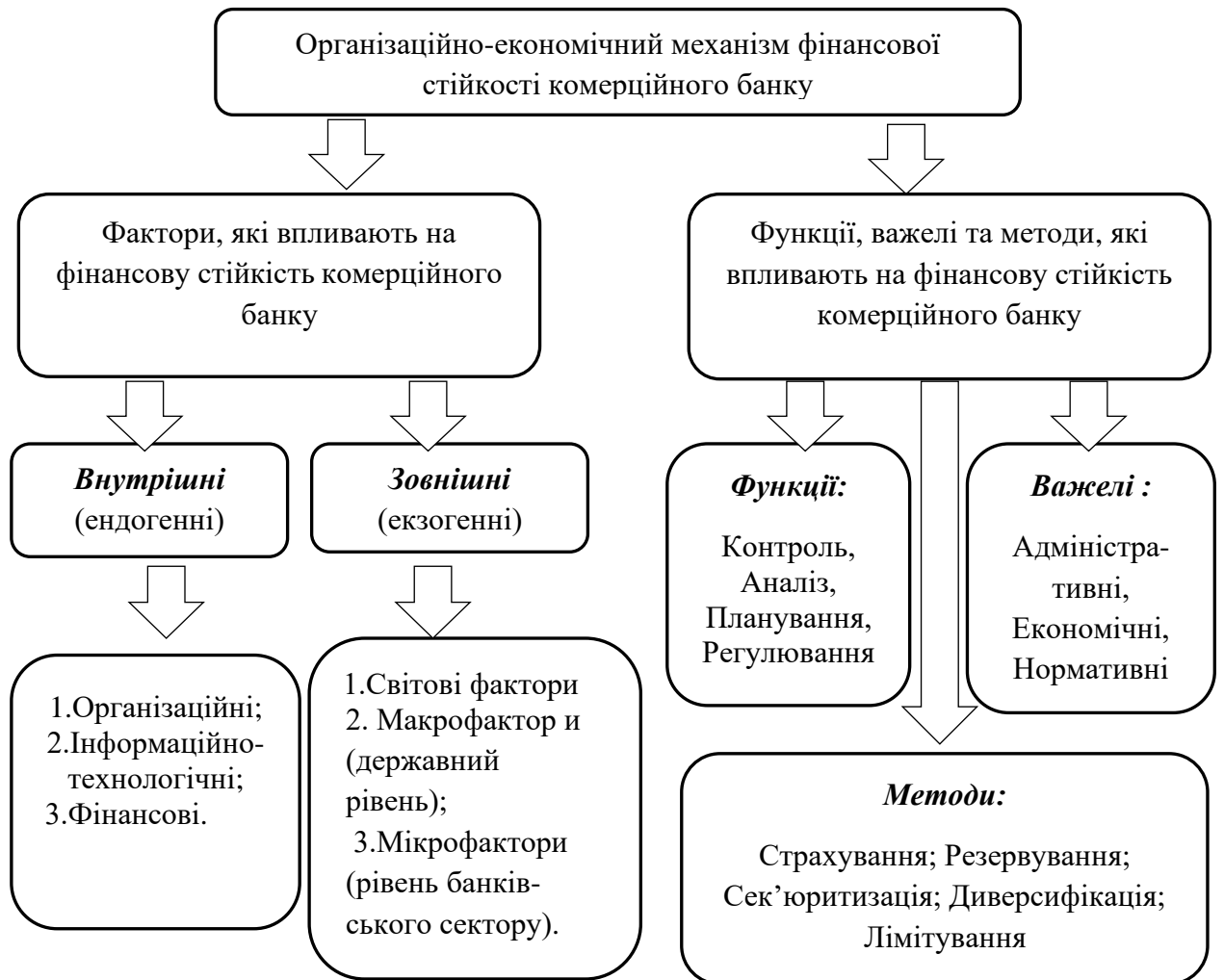

Рис. 1.2. Організаційно-економічний механізм фінансової стійкості комерційного банку*

* Джерело: складено автором

Внутрішніми факторами здебільшого управляє банківська установа і це саме неефективний менеджмент що призводить до порушення стабільного фінансового стану банку. Такі загрозливі фактори включати надання недостовірної інформації клієнтам, недосконалість конструкцій відповідає за зовнішню і внутрішню безпеку банківських установ, маніпуляції з кредитними картками, неповний аналіз фінансових ризиків діяльність банку, порушення ділової репутації та помилковий прийом на роботу. Тому тільки банки, здатні виявляти та виправляти помилки своєчасно може підтримувати ефективність

функціонування та забезпечення фінансової стабільності на найвищому рівні. Здійснюється забезпечення фінансової стійкості через його правильне управління. Механізм менеджменту фінансової стійкості комерційних банків можна визначити як сукупність методів і засобів використовуються керівництвом і спрямовані на забезпечення фінансової стійкості банків. Розрізняють такі методи при менеджменті фінансової стійкості комерційних банків як [13, с. 41]:

1. Планування — постановка цілей, визначення тактики і стратегія досягнення головної мети (забезпечення фінансової стабільності банку). Тут варто направити фінансове планування для перетворення стратегічної мети в питомі (абсолютні та відносні) величини фінансових показників шляхом використання відповідних інструментів.

2. Аналіз основних елементів, які визначити стабільний фінансовий стан. Це дозволяє виявлення причинно-наслідкових зв'язків між різними аспектами діяльності банку.

3. Оцінка та регулювання фінансової стійкості комерційних банків, що здійснюються за допомогою набору технік і методик.

4. Контроль, який передбачає перевірку відповідності результатів запланованим показникам, оптимальні значення яких повинні досягати рівня фінансової стійкості комерційного банку. Відповідно до діючого українського законодавства Національний банк України сприяє фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи за умови, що це не заважає досягненню цілі.

Тому Національний банк України ретельно звертає увагу на стан фінансової системи як в цілому, а також аналізує та протидіє ризикам, які може вплинути на його стабільність. Нацбанк України сприяє зміцненню фінансової стабільності і стійкості шляхом:

впровадження макропруденційного аналізу, макрострес-тестування банківської системи виявити системні ризики;

розробка та впровадження інструментів макропруденційної політики для запобігання кризовим явищам;

участь у підготовці законодавства управління банківським сектором;

підтримка банківської системи як кредитора крайньої інстанції;

контроль фінансової стійкості окремих банків, особливо системно важливих, у тому числі шляхом стрес-тестування;

нагляд за платіжними системами та ділінгові системи;

співпраця з іншими державними органами сприяння фінансовій стабільності.

Отже, організаційно-економічному механізму фінансової стійкості банківських установ притаманна наявність наступних функцій менеджменту фінансової стійкості комерційних банків: аналізувати; планувати; регулювати та контролювати результати запланованих фінансових показників. Завдяки виконанню цих функцій та дотримання послідовного організаційно-економічного механізму менеджменту комерційні банки зможуть покращити рівень фінансової стійкості в умовах трансформаційних перетворень української економіки.

Висновки до розділу 1

Здійснивши дослідження та проаналізувавши джерела літературних науково-методичних публікацій, можемо зробити наступні висновки. Узагальнюючи вищенаведені тлумачення та формулювання різних вчених і науковців, отримане наступне визначення: показник «фінансова стійкість комерційного банку» здатний показувати збалансованість з фінансового боку доходів і видатків, достатність фінансових ресурсів і грошових коштів при забезпеченні банківської установи платоспроможністю і ліквідністю, і зокрема рентабельністю діяльності. Визначення «стійкість» характеризується здебільшого перманентною здатністю комерційних банків нести відповідальність за своїми зобов'язаннями і забезпечити прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі. Тому окреслено ряд вагомих факторів, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку, зокрема: ендогенні (внутрішні) і екзогенні (зовнішні). Визначені в ході дослідження структурні елементи організаційно-економічний механізм фінансової стійкості комерційного банку дозволили систематизувати сукупність методів і засобів, які запропоновано використовувати керівництву і спрямовані на забезпечення фінансової стійкості банків. Завдяки виконанню цих функцій та дотримання послідовного організаційно-економічного механізму менеджменту комерційні банки зможуть покращити рівень фінансової стійкості в умовах трансформаційних перетворень української економіки.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Фінансово-економічна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»

Акціонерне товариство комерційний банк «Приват Банк» є одна з найстаріших банківських установ України. Він є універсальним міжрегіональним банком з широким спектром банківських послуг, який заснований у 1992 році є лідером банківського ринку країни, з головним офісом у м. Дніпро. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року, а сьогодні має 30 філій і 1 991 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі. В кінці 2021 року в Банку працювало 25 009 осіб, з них: штатні працівники – 22 579 осіб, сумісники - 34 особи, особи, що працюють за договорами підряду (ЦПХ) - 2 396 осіб. За 2021 р. фонд оплати праці АТ КБ «ПриватБанк» підвищився на 28% в порівнянні з попереднім роком, що відбувалося за рахунок підвищення доходів співробітників банку. За даними дослідження CBR Ukraine у IV кварталі 2021 року з нами співпрацюють 62% українців – фізичних осіб старше 16 років. Вважають основним банком 49,4% користувачів банківських послуг – фізичних осіб, що більше, ніж у наступних за нами двадцяти банках разом взятих. Серед корпоративних клієнтів у 2021 році цей показник для АТ КБ «ПриватБанк» становить: юридичні особи: 65,7% співпрацюють, а 45% вважають своїм основним банком; суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи (СПД ФО): 75,4% співпрацюють, 69,8% вважають своїм основним банком. АТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад 10 років тому банк став одним із перших у світі використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які отримали визнання по всьому світі, належать такі продукти, як платіжний мінітермінал, вхід в Інтернет-банк через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків. Також АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим емітентом платіжних карток в Україні. Станом на 2021 рік, банком емітовано

понад 14 мільйонів карток. Банку належить власна система грошових переказів «PrivatMoney» та найбільший в Україні інтернет-банкінг і платіжна система «Приват24». Також банк виступає екваєром електронної платіжної системи LiqPay.

Метою діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є допомога розвиватися економіці, бізнесу - зростати, а приватним клієнтам - здійснювати мрії, надаючи фінансові послуги найвищої якості. АТ КБ «ПриватБанк» бачить своїм завданням розвиток орієнтованого на клієнта підходу на основі цифрових послуг в усіх напрямках роботи банку, а також підтримку культури інновацій і висококласних послуг серед усіх своїх співробітників. Для VIP-клієнтів банк пропонує всі можливі преміальні картки міжнародних платіжних систем Visa та Mastercard.

Завдяки широкому спектру повноважень, банкір самостійно виконує багато операцій. Операції, які здійснюються для VIP-клієнтів наступні: оформлення актуальних банківських продуктів; проведення регулярних платежів; відкриття депозитів; проведення переказів та SWIFT-платежів; відкриття сейфових скриньок; довідки для заповнення декларацій.

Перевагами сейфових скриньок в АТ КБ «Приватбанк» є наступні: надійність – сучасні засоби охорони та сертифікація НБУ забезпечують повний захист вмісту скриньок; безпека – завдяки унікальному замку з двома ключами сейфову скриньку неможливо відкрити без клієнта; зручність – сейфові скриньки бувають трьох розмірів. Банк пропонує спеціальні програми для VIP-клієнтів – це кешбек. Наприклад, власники карток Visa Signature отримують гарантований кешбек 5% у разі розрахунків своєю картою за поїздки на таксі та/або купівлю квитків на транспорт. АТ КБ «ПриватБанк» надає клієнтам усі можливі послуги на ринку цінних паперів і має єдину ліцензію Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів. Він здійснює операції зберігання цінних паперів, ведення реєстру власників іменних цінних паперів, діяльність з випуску та обігу цінних паперів (діяльність торговця

цінними паперами). З клієнтами працює висококваліфікована команда фахівців і персональних менеджерів, що несуть відповідальність за забезпечення якісного обслуговування, оперативне і точне задоволення потреб клієнта. Проведемо аналіз активів АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр. в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз складу активів АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р. до 2017р., в %
Грошові кошти, їх еквіваленти та обов'язкові резерви	25296	27360	45894	49911	52835	208,87
Заборгованість кредитних установ	4516	0	27118	25059	26243	581,11
Кредити та аванси клієнтам	38335	50140	59544	55021	68218	177,95
Інвестиційні цінні папери	90354	86244	152157	221661	222277	246,01
Цінні папери в портфелі банку	36322	79299	66602	119196	129074	355,36
Інвестиційна нерухомість	579	3340	3379	2933	1989	343,52
Основні засоби та нематеріальні активи	3326	3793	5832	6659	6074	182,62
Інші фінансові активи	490	2743	2210	3448	2644	539,59
Інші нефінансові активи	9652	8899	10529	10128	9713	100,63
Майно, що перейшло банку як заставодержателя	11 268	1361	1244	1228	1288	11,43
Активи, утримувані для продажу	117	117	0	32	7	5,89
Всього активів	254805	278048	309723	309723	382525	150,12

Наведені показники в таблиці 2.1 свідчать про зростання грошових коштів, їх еквівалентів та обов'язкових резервів банку на 108,87 відсотків, кредити та аванси клієнтам зросли на 77,95 %, інвестиційні цінні папери – на 146,01%, інвестиційна нерухомість збільшилася в 3,43 рази, основні засоби та нематеріальні активи – на 82,62%, і в цілому активи комерційного банку «Приватбанк» зросли на 50,12%, що наочно видно на рисунку 2.1.

Таблиця 2.2

Структура активів АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021 роки

Активи	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р., у до 2017р., +/-
Грошові кошти та їх еквіваленти	25296	27360	45894	49911	52835	27539
Питома увага, %	9,93	9,84	14,82	13,05	13,17	3,24
Інвестиційні цінні папери	90354	86244	152157	221661	222277	131923
Питома увага, %	35,46	31,02	49,13	57,95	55,39	19,93
Заборгованість кредитних установ	4516	0	27118	25059	26243	21727
Питома увага, %	1,77	0,00	8,76	6,55	6,54	4,77
Кредити клієнтам	38335	50140	59544	55021	68218	29883
Питома увага, %	15,04	18,03	19,22	14,38	17,00	1,95
Активи призначені для продажу	117	117	0	32	7	-110
Питома увага, %	0,05	0,04	0,00	0,01	0,00	-0,04
Основні засоби	3326	3793	5832	6659	6074	2748
Питома увага, %	1,31	1,36	1,88	1,74	1,51	0,21
Інші фінансові активи	490	2743	2210	3448	2644	2154
Питома увага, %	0,19	0,99	0,71	0,90	0,66	0,47
Інші нефінансові активи	9652	8899	10529	10128	9713	61
Питома увага, %	3,79	3,20	3,40	2,65	2,42	-1,37
Всього активів	254805	278048	309723	382525	401296	146491

В структурі активів банку найбільшу питому вагу займають інвестиційні цінні папери (55,39%), обсяги яких збільшились на 131923 млн.грн., грошові кошти та їх еквіваленти займають 13,17% та характеризуються позитивними змінами (+27539 млн.грн.), кредити клієнтам належить 17% питомої ваги і вони показали тенденцію зо зростання на 29883 млн.грн. або приросту 77,95%. Графічно відобразимо динамічні зміни структури активів комерційного банку на рисунку 2.2.

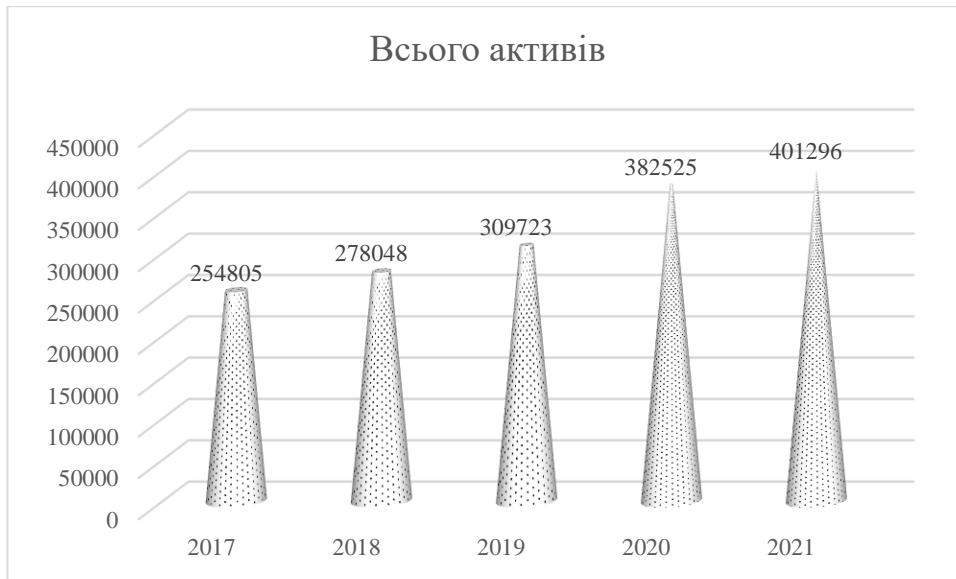

Рис.2.1. Динаміка вартості активів АТ КБ «ПриватБанк»

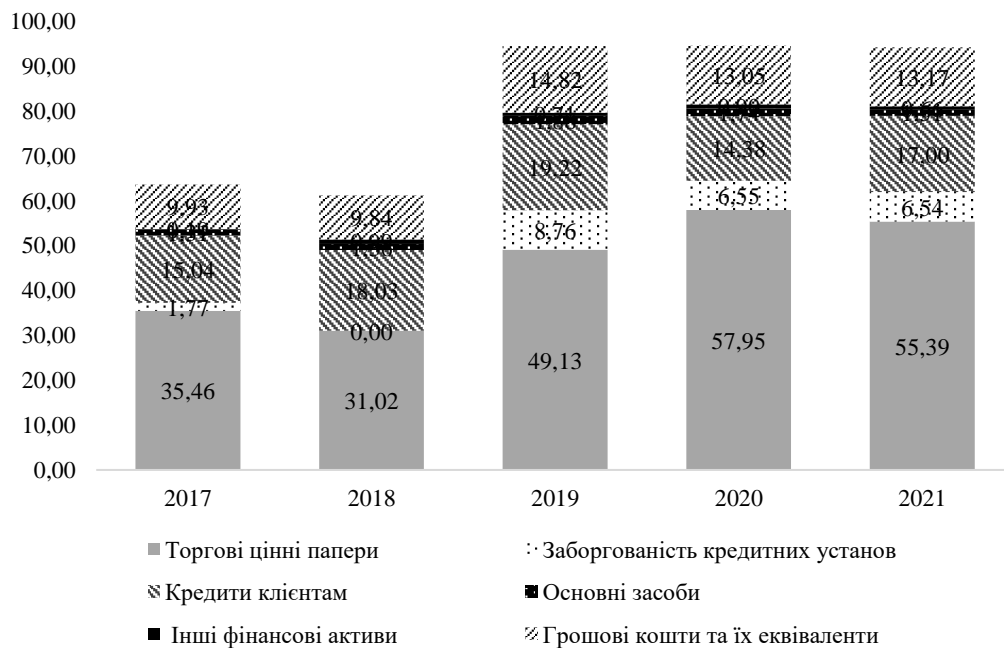

Рис.2.2. Динаміка структури активів АТ КБ «ПриватБанк»

Комерційний банк АТ КБ «Приватбанк» успішно працює на міжнародному ринку FOREX. У Банку добре розвинений картковий бізнес. Наразі Банк співпрацює тільки з міжнародними платіжними системами, має статус принципового члена МПС Visa International. Пріоритетним напрямом стратегічної політики АТ КБ «ПриватБанк» в звітному році є підтримка достатнього рівня капіталу, збільшення рентабельності бізнесу, утримання ринкових позицій за основними показниками розвитку. Цьому сприяє збільшення клієнтської бази та досягнення високої лояльності з боку клієнтів, підвищення якості обслуговування клієнтів та ефективності роботи з ними, подальше зростання обсягу кредитного портфелю з акцентом на малий, середній бізнес та корпоративний сектор, підвищення ефективності системи продажу банківських послуг та продуктів, в т.ч. за рахунок збільшення перехресних продаж, оперативність і гнучкість в прийнятті рішень, підвищення рівня автоматизації основних бізнес-процесів, розвиток та удосконалення технології проведення банківських операцій та надання послуг.

2.2. Аналіз капіталу та зобов'язань банківської установи

Управління капіталом банку АТ «ПриватБанк» посідає значне місце у його фінансовій діяльності, серед основних завдань управління капіталом банку встановлені як дивідендна політика, політика управління ризиками, ліквідністю, фінансовою стійкістю, а також визначається оптимальна величина чистого прибутку, який спрямовано для того, щоб поповнити його капітал.

Аналіз складу і структури зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021рр., наведений в таблиці 2.3 свідчить, що найбільша питома вага належить заборгованості перед клієнтами і становить 97,2% в 2021 році, що більше на 4,72 відсоткових пункти ніж в 2017 році. Заборгованість серед іншими кредитними установами впродовж дослідженого періоду знизилась на

231 млн.грн. В цьому ж періоді відбувалось на 50% збільшення відстрочених податкових зобов'язань, тоді як заборгованість перед НБУ взагалі відсутня в 2020-2021 роках. В 2021 році резерви та інші нефінансові зобов'язання АТ КБ «ПриватБанк» зросли на 65,43 % порівняно з 2017 роком, а це складає 2154 млн.грн. в грошовому виразі.

Таблиця 2.3

Аналіз складу і структури зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021рр.

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Зміни 2021 р. до 2017 р.	
						%	+/-
Заборгованість перед Національним банком України	12394	9817	7721	0	0	0	-12394
Питома вага, %	5,39	3,98	3,03	0	0	0	-5,39
Заборгованість перед іншими кредитними установами	234	195	201	2	3	1,28	-231
Питома вага, %	0,10	0,08	0,08	0,00	0,00	-	-0,10
Заборгованість перед клієнтами	212750	231055	240621	312807	325303	152,90	112553
Питома вага, %	92,48	93,70	94,29	94,88	97,20	-	4,72
Відстрочені податкові зобов'язання	106	136	121	146	159	150,00	53
Питома вага, %	0,05	0,06	0,05	0,04	0,05	-	0,00
Інші фінансові зобов'язання	2249	1522	2639	4059	3770	167,63	1521
Питома вага, %	0,98	0,62	1,03	1,23	1,13	-	0,15
Резерви та інші нефінансові зобов'язання	3292	3132	3891	12785	5446	165,43	2154
Питома вага, %	1,43	1,27	1,52	3,88	1,63	-	0,20
Всього зобов'язання	230056	246584	255194	329700	334681	160,00	104625

Структура капіталу, що склалась не містить ознак загрози фінансової стійкості. Розкриття інформації про власний капітал та чистий прибуток, у фінансовій звітності Банку, відповідає вимогам Національного банку України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Динаміку власного капіталу за досліджені 2017-2021 роки АТ КБ «ПриватБанк» наведемо в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», тис. грн.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. у % до 2017р.
Статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	100,00
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	100,00
Резерви та інші фонди	6211	6211	6850	8481	9696	156,11
Резерви переоцінки приміщень	747	687	614	689	638	85,41
Резерви переоцінки інвестиційних цінних паперів	-479	-3303	-1274	-2937	-4729	987,27
Нерозподілений прибуток минулих років	-199943	-190388	-169918	-5874	-157247	78,65
Прибуток/ збиток	-23914	12789	32609	24302	35050	146,57
Всього власного капіталу	24793	31464	54529	52625	66615	268,68

Тенденції зміни розміру та структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в період 2017-2021рр. показали суттєве збільшення резервів і інших фондів банку на 56,11%, або 3485 млн.грн. В тому ж періоді простежується зменшення резервів переоцінки приміщень на 14,59%, а це 145

млн.грн. в грошовому виразі. В 2021 році відбувалось значне зростання резервів переоцінки цінних паперів в 9,87 разів, в порівнянні з 2017 роком, а прибуток банку підвищився на 46,57%. Всього власний капітал комерційного банку збільшився за досліджені роки в 2,68 рази, або на 41822 млн.грн.

Аналіз динаміки та структури пасивів АТ КБ «ПриватБанк» в 2017-2021 рр. наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка пасивів балансу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. у % до 2017р.
Заборгованість перед НБУ	12394	9817	7721	0	0	0
Кошти банків	234	195	201	2	3	1,28
Кошти клієнтів	212750	231055	240621	312708	325303	152,90
Інші фінансові зобов'язання	2249	1522	2639	4059	3770	167,63
Резерви за зобов'язанням	3292	3132	260516	324882	337477	10251,43
Статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	100,00
Нереалізований прибуток (збиток) від інвестиційних ЦП	-479	-3303	-1274	2937	-4729	987,27
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	100,00
Накопичений дефіцит (непокритий прибуток / збиток)	-199943	-190388	-169918	-171665	-157247	78,65
Резервні та інші фонди банку	6211	6211	6850	8481	9696	156,11
Всього пасивів	254805	278048	309723	382525	401296	157,49

З таблиці 2.5 можна побачити, що банк АТ КБ «ПриватБанк» у 2020 та 2021рр. вирішував стратегічні питання подальшого розвитку. Відобразимо графічно динаміку пасивів та власного капіталу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр. на рисунках 2.3 і 2.4.

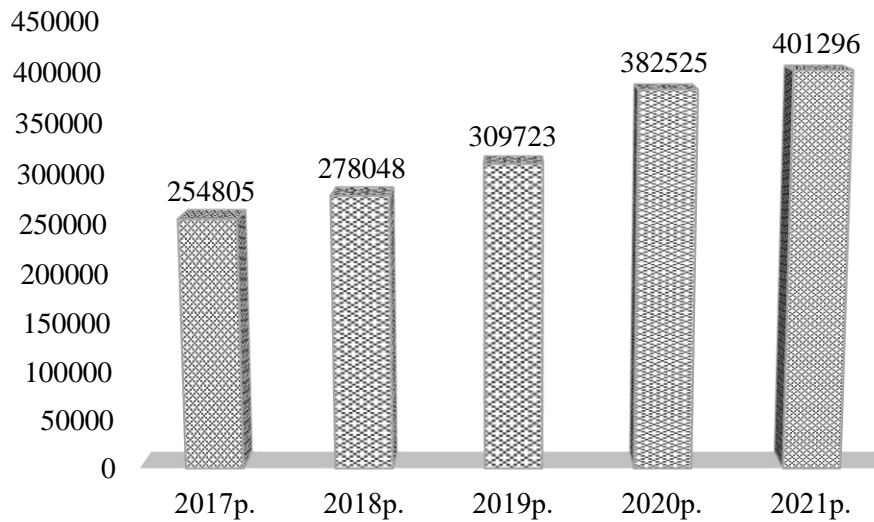

Рис. 2.3. Динаміка пасивів балансу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр.

У складі власного капіталу у 2021р. (рис.2.4) найжвавіше зростає статутний капітал та резервні фонди банків. Також дуже значимими що у гривневому відношенні відіграють кошти клієнтів за 2021 рік і становлять - 78 155 560 тис. грн.

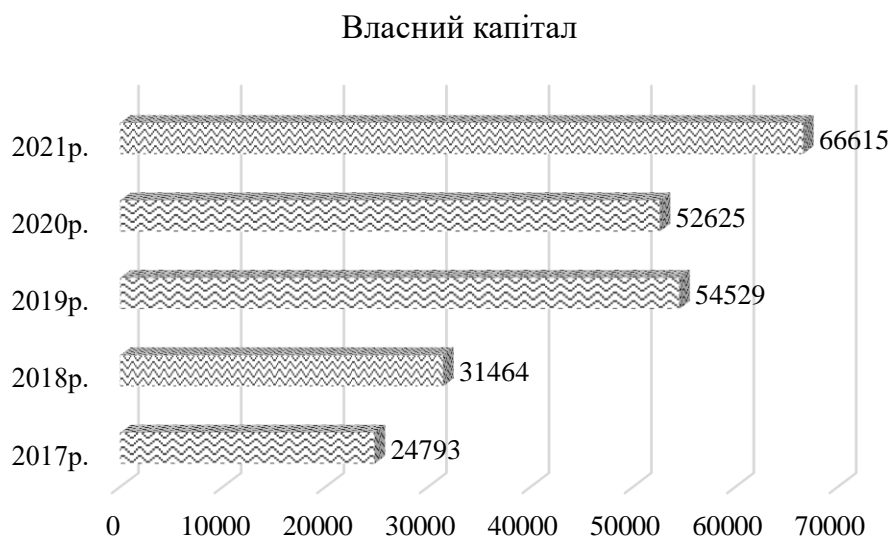

Рис. 2.4. Аналіз динаміки власного капіталу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021рр.

Можемо зробити висновок, що більшу частку пасиву банку займають кошти клієнтів, а саме 78 155 560 тис.грн. та кошти банків - 15 665 250 тис.грн. Найактивніше статутний капітал поповнювався коштами як в 2020р., так і в 2021р. Він зріс з 5 684 882грн. у 2018р. до 7 810 866 грн. у 2019р. і досяг 8 860 202 грн. у 2021р.

2.3. Аналіз та оцінка показників фінансово-економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

З метою оцінки та проведення аналізу основних показників фінансово-економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» зробимо розрахунки щодо динаміки чистого процентного доходу АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021 рр., що наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка чистого процентного доходу за 2017-2021 рр., тис. грн.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р.до 2017 р.,%
Кредити клієнтам	212750	231055	240621	312708	325303	152,90
Заборгованість кредитних установ	234	195	201	2	3	1,28
Процентні доходи	24485	30754	33841	33563	35854	146,43
Субординований борг	129	0	0	0	0	0,00
Заборгованість перед НБУ	12394	9817	7721	0	0	0,00
Процентні витрати	18374	14002	14174	11961	6537	35,58
Чисті процентні доходи	6111	16752	19667	21602	29317	479,74
Активи всього	254805	278048	309723	382525	401296	157,49

Для оцінки динаміки основних показників фінансового стану і діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021 рр. складемо розрахунки в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка основних показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Зміни 2021р. до 2017р., +/-
Коефіцієнт ліквідності	1,11	1,13	1,21	1,16	1,20	0,09
Коефіцієнт достатності капіталу	1,20	1,27	1,30	1,29	0,17	0,07
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу	17,86	15,18	9,09	12,21	9,91	-5,27
Коефіцієнт доходних активів до загальних	0,06	0,09	0,13	0,1	0,80	0,74
Коефіцієнт рефінансування	1,05	1,08	1,12	1,11	0,13	-0,92
Коефіцієнт доходності речитних операцій	1,47	1,63	1,78	1,64	0,09	-1,38
Рентабельність активів	-0,09	0,05	0,11	0,06	0,09	0,19
Рентабельність капіталу	-0,96	0,41	0,6	0,46	0,53	1,49
Мультиплікатор чистої вартості власного капіталу	1,63	1,83	1,92	1,89	6,02	4,39

Згідно проведених розрахунків таблиці 2.7 видно, що рентабельність активів і капіталу в банку АТ КБ «Приват Банк» зменшується на протязі кожного року в порівнянні з 2017 роком, але в 2021 році показник рентабельності зріс на 0,8598. Як бачимо динаміка рентабельності капіталу є досить негативною, оскільки в порівнянні 2021 року з 2017 прибуток на 1 гривню капіталу майже відсутній. Отже, протягом 2017-2021рр. коефіцієнт

співвідношення власного капіталу і залучених коштів як зростав, так і зменшувався. Це пов'язано із тим, що в банку постійно змінюється обсяг капіталу. Показник 2021 року має чітку тенденцію до зниження, що негативно характеризує рівень фінансової стійкості банку, що графічно видно з рисунку 2.5.

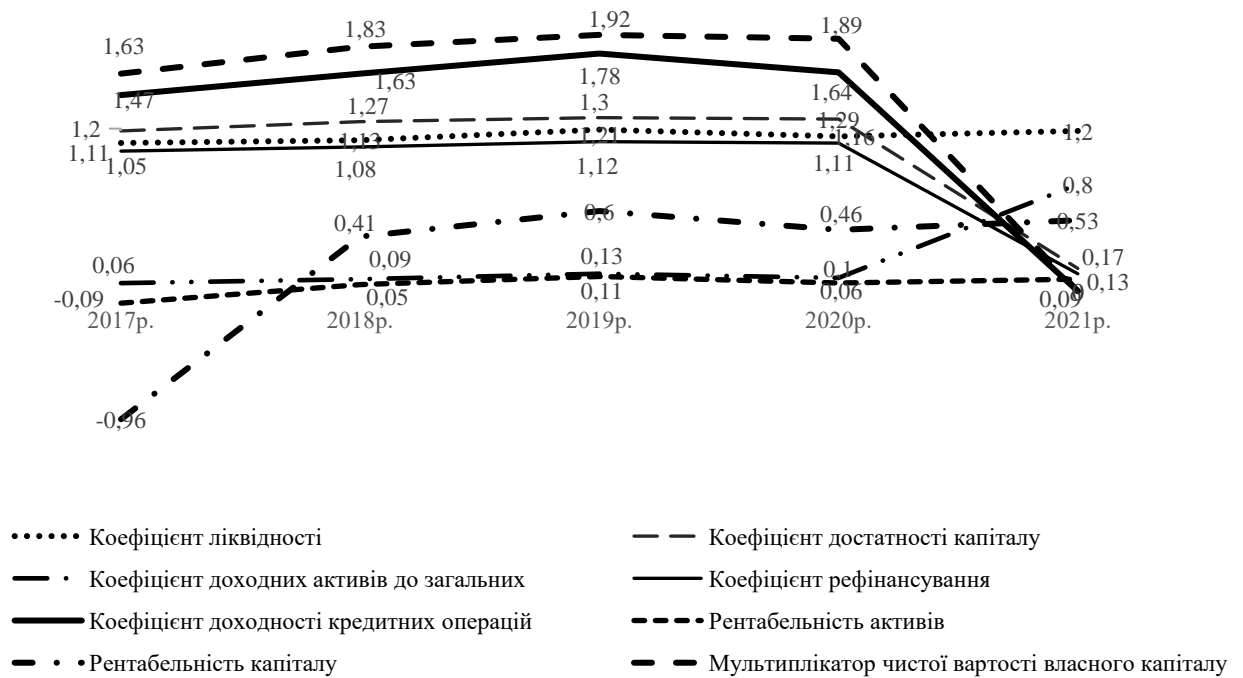

Рис. 2.5. Динамічний аналіз основних показників фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в 2017-2021 рр.

Для наочного порівняння коефіцієнтів рентабельності як показників, що характеризують прибутковість банківської установи наведемо відповідні розрахунки в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Основні показники прибутковості банку

Показник	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	Зміни.2021р. до 2017р., +/-
Чиста процентна маржа	0,33	1,20	1,39	1,81	4,48	4,15
ROA	-0,09	0,05	0,11	0,06	0,09	0,19
ROE	-0,96	0,41	0,60	0,46	0,53	1,49

Дані таблиці 2.8 показують, що рентабельність активів комерційного банку (ROA) АТ КБ «ПриватБанк» за аналізований період збільшилась на 0,19 відсоткових пунктів, а рентабельність капіталу (ROE) – на 1,49 відсотковий пункт в 2021 році порівняно з 2017 роком. Чиста процентна маржа при цьому має значну тенденцію до зростання до 4,48 та збільшилась впродовж 2017-2021 рр. на 4,15 % пункти.

Графічне відображення та аналітичний тренд показників прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» в 2017- 2021 роках представимо на рисунку 2.6.

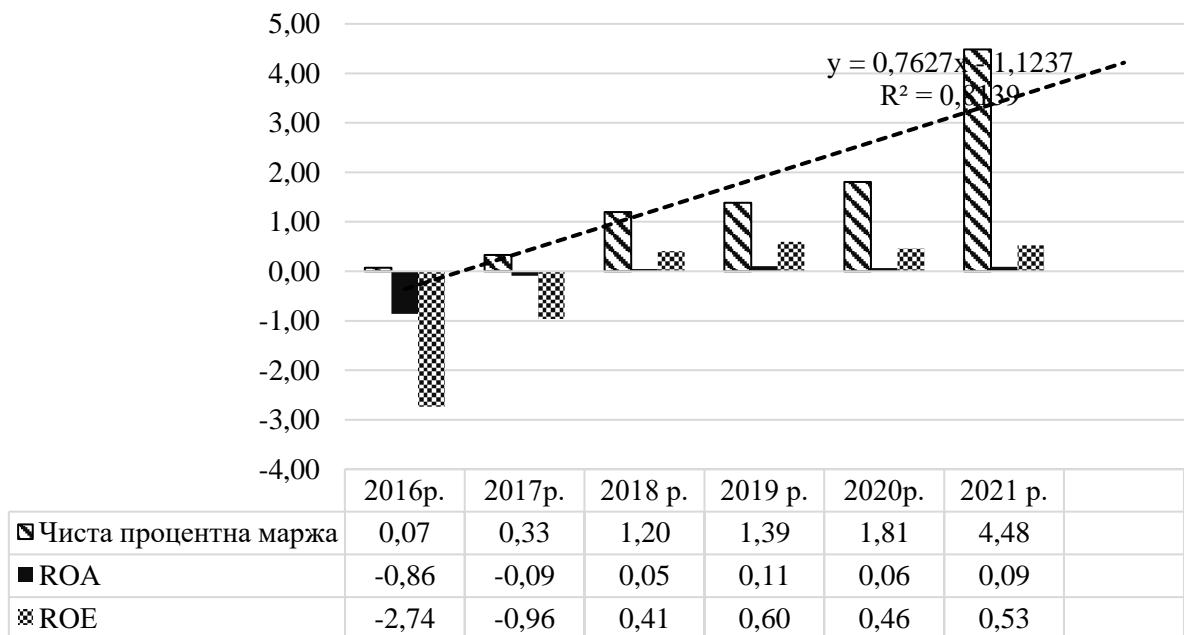

Рис. 2.6. Аналітичне вирівнювання та динаміка показників прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Представимо показники фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» в додатку А. Проаналізувавши фінансово-економічні показники АТ КБ «Приватбанк», можна зробити наступні висновки: коефіцієнт надійності станом на 2019 р. становив 15 %, і станом на 2021 р. складає 13 %. Таким чином, коефіцієнт надійності за аналізовані роки став меншим на 2 відсоткові пункти, але АТ КБ «ПриватБанк» все одно має достатній рівень забезпеченості за рахунок власного капіталу не дивлячись на зростання незалежного рівня від зовнішніх джерел фінансування, зокрема позикових ресурсів.

Розрахунки, проведені в додатку А свідчать про тенденцію до зростання коефіцієнту «фінансового важеля», коефіцієнту захищеності власного капіталу це є підтвердженням захищеності від інфляційних процесів і капіталізацію власних активів, а також того, що власний капітал був вкладений в основні і інші матеріальні засоби. Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів, як бачимо підвищився та підтвердив відповідність нормативному значенню (не менше 10%) його частки в структурі активів 13 % в 2021 році. Мільтиплікатор капітала підвищився в звітному році до 12,46, це означає приріст та тенденцію до збільшення статутного (акціонерного) фонду. В цьому є періоді коефіцієнт рівня доходних активів зменшився на 8 процентних пунктів, що пов'язано зі зниженням збалансування кредитних коштів.

Коефіцієнти рівня доходних активів банку знаходяться нижче межі нормативного значення (93%) і вказують на зниження рівня доходності його активів, а отже не всі зобов'язання банку своєчасно і повністю покриваються. Одночасно коефіцієнт кредитної активності має тенденцію до стійкого збільшення на 1% в 2021 році порівняно з 2019 роком. Значення рівня залучення ресурсів банку не досягає оптимальної величини в 2021 році (80-85%) та є меншим на 2% ніж в 2019 році. Це вказує на зменшення активної діяльності банківської установи по залученню ресурсів та в той же час означає його стабілізацію.

Аналіз прибутку від кредитних операцій за 2017-2021рр., наведений в таблиці 2.9 свідчить, що величина процентних доходів банку за досліджені роки зросла на 46,43%, разом з тим його процентні витрати на залучення депозитів знизилась на 64,42%. Це призвело як наслідок до підвищення чистого процентного доходу на 23206 млн.грн. або в 4,79 рази. Відрахування до резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам значно зменшились на 95,37% або на 1545261 млн.грн. Загальна величина чистого прибутку підвищилась на 46,57 %, а в гривневому еквіваленті на 146491 млн.грн.

Аналіз прибутку від кредитних операцій за 2017-2021рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. у % до 2017р.
Процентні доходи банку	24485	30754	33841	33563	35854	146,43
Процентні витрати банку на залучення депозитів	18374	14002	14174	11961	6537	35,58
Відрахування до резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	18346	6089	4	1771	856	4,67
Чистий процентний дохід	6111	16752	19667	21602	29317	479,74
Прибуток банку до оподаткування	-23895	12789	32609	24296	35067	146,75
Чистий прибуток	-23914	12798	32609	24302	35050	146,57

Проведемо оцінку рівня податкового навантаження комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» та його вплив на рівень прибутковості використовуючи розрахунки, наведені в таблиці 2.10.

Отже, можна зробити такі висновки - як показав проведений аналіз таблиці 2.10, коефіцієнт оподаткування доходів банку знизився на 0,0182, частка податку на прибуток у доходах банку – на 0,2886, коефіцієнт оподаткування витрат банку – на 0,191, податкове навантаження загально адміністративних витрат показало зниження на 0,556. Загальне податкове навантаження фінансового результату банку і податкове навантаження з податку на прибуток у фінансовому результаті банку зросло на 0,0035. Податкове навантаження з податку на прибуток у чистому прибутку банку також збільшилось.

Таблиця 2.10

Оцінка рівня податкового навантаження АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2017 р.	2018 р.	2019р.	2020р.	2021р.	Зміни 2021 р. до 2017 р., +/-
Коефіцієнт оподаткування доходів банку	0,0184	-0,0008	0,0003	0,0001	0,0002	-0,0182
Частка податку на прибуток у доходах банку	0,2889	-0,0031	0,0005	0,0003	0,0003	-0,2886
Коефіцієнт оподаткування витрат банку	0,0196	-0,0010	0,0006	0,0005	0,0005	-0,0191
Податкове навантаження загально-адміністративних витрат	0,0589	-0,0016	0,0006	0,0005	0,0033	-0,0556
Загальне податкове навантаження фінансового результату банку	-0,0033	0,0008	0,0007	0,0006	0,0002	0,0035
Податкове навантаження з податку на прибуток у фінансовому результаті банку	-0,0033	0,0008	0,0007	0,0006	0,0002	0,0035
Податкове навантаження з податку на прибуток у чистому прибутку банку	-0,0033	0,0008	0,0007	0,0006	0,0002	0,0035

У розробці та реалізації депозитної політики банку АТ КБ «ПриватБанк» беруть участь органи його управління (правління і рада директорів), комітет з управління активами і пасивами, а також ряд структурних підрозділів: казначейство, фінансове управління, управління розвитку бізнесу, кредитне управління, управління цінних паперів, які тісно взаємодіють між собою.

Таблиця 2.11

Депозитний портфель АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	Зміни 2021 р. до 2017р.,%
Загальний обсяг депозитів, млн.грн.	132274	121200	109794	117187	100615	76,07
Депозити фізичних осіб	119476	109778	99168	102374	88128	73,76
Депозити юридичних осіб	12798	11422	10626	14813	12487	97,57
Питома вага депозитів в структурі зобов'язань, %	57,50	49,15	43,02	35,54	30,06	-27,43 п.п.

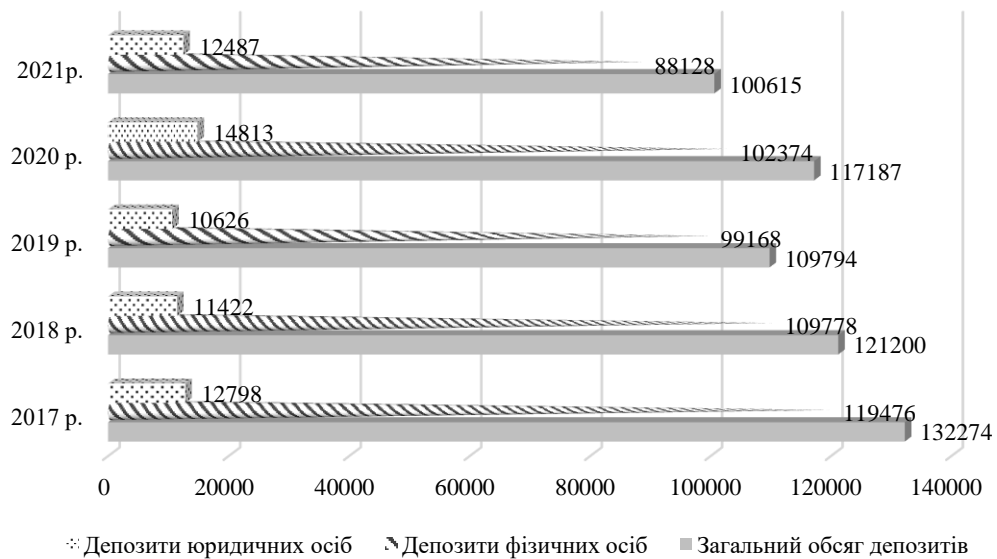

Рис. 2.7. Аналіз та структура депозитів АТ КБ «ПриватБанк»

Як видно з таблиці 2.11 та рисунку 2.7, загальний депозитний портфель банку зменшився на 23,97 % в 2021 році порівняно з 2017 роком. В цьому ж аналізованому періоді зменшились обсяги строкових депозитів фізичних та юридичних осіб відповідно на 26,24% (зменшення на 31348 млн.грн.) та 2,43% (311 млн.грн.). Питома вага депозитів в структурі зобов'язань стала в 2021 році

меншою на 27,43 процентних пункти, ніж в 2017 році. При здійсненні депозитних операцій АТ КБ «ПриватБанк» розробляє правила та умови укладання депозитних договорів, положення щодо способів приймання та повернення депозитних коштів.

Таблиця 2.12

Розподіл депозитів банку за видами економічної діяльності

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношенн я 2021 р. до 2017 р., %
Фізичні особи	17159 4	18267 0	18999 5	22770 4	22935 0	133,66
Сфера послуг	7517	11129	20285	37075	39337	523,31
Виробництво	2571	3303	12367	19963	22831	888,02
Торгівля	9952	7533	12265	19093	22219	223,26
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	1365	1105	1925	3420	4583	335,75
Транспорт та зв'язок	1208	732	1777	2632	3218	266,39
Машинобудуванн я	319	174	829	1055	1626	509,72
Підприємства державної власності	40	178	178	256	242	605,00
Інші	18224	24231	1000	1510	1897	10,41
Всього коштів клієнтів	21275 0	23105 5	24062 1	31270 8	32530 3	152,90

Наведемо аналіз розподілу депозитів за видами економічної діяльності в 2017-2021 рр. АТ КБ «ПриватБанк» в таблиці 2.12. В розрізі видів

економічної діяльності при розподілі депозитів найбільші темпи зростання спостерігаються у виробництві – в 8,88 рази, у підприємств державної власності – в 6,05 рази, в сфері послуг – в 5,23 рази, в сільському господарстві – в 3,35 рази, та машинобудуванні – в 5,09 рази, в транспорті та зв'язку – 2,66 рази, в торгівлі – 2,23 рази. Протягом 2017-2021 року кошти клієнтів збільшились на 52,9% або 112553 млн.грн.

Основні показники кредитно-інвестиційного портфелю (КІП) наведені в таблиці 2.13 характеризують ресурси та джерела комерційного банку щоб здійснювати та охоплювати ефективні напрямки інвестиційної діяльності.

У процесі кредитно-інвестиційної діяльності банк вирішує такі завдання: формування кредитно-інвестиційного потенціалу, вибір форм і об'єктів кредитно-інвестиційної діяльності, аналіз і контроль, мінімізація ризиків та оцінка факторів впливу на кредитно-інвестиційну діяльність банків.

Таблиця 2.13

Кредитно-інвестиційний портфель АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020 р.	2021р.	Відношення 2021 р. до 2017 р., %
Кредити та аванси клієнтам	38335	50140	59544	55021	68218	177,95
Цінні папери	126676	180081	152157	221661	222277	175,47
Інвестиційна нерухомість	579	3340	3379	2933	2894	499,83
Кредитно- інвестиційний портфель	75236	132779	129525	177150	293389	389,96

Як видно із проведених досліджень таблиці 2.13, кредити і аванси клієнтам комерційного банку впродовж 2017-2021 років мають зростаючу динаміку на 77,95% або 29883 млн.грн. Одночасно за аналізовані роки

відбувалось збільшення цінних паперів на 75,47% або 95601 млн.грн. Інвестиційна нерухомість має тенденцію до суттєвого зростання майже в 5 раз в 2021 році, порівняно з 2017 роком.

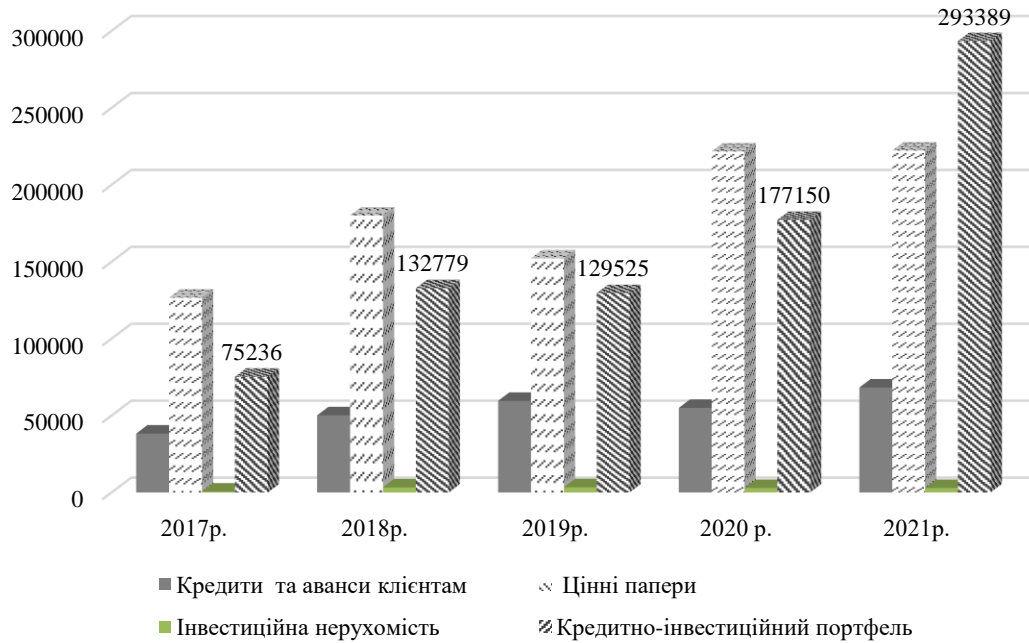

Рис.2.8. Аналіз динаміки кредитно-інвестиційного портфеля комерційного банку

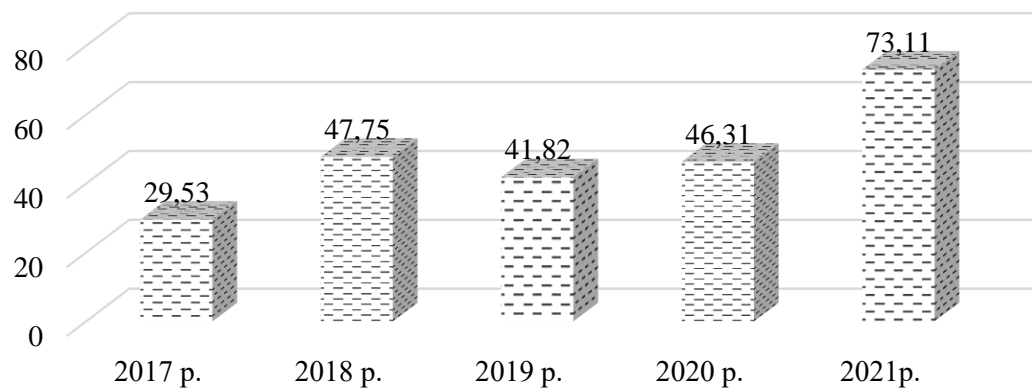
Загальна сума кредитно-інвестиційного портфелю банківської установи в 2021 складає 293389 млн.грн, що більше в 3,89 рази, ніж в 2017 році. До найважливіших факторів впливу на кредитно-інвестиційну діяльність банку слід віднести: рівень розвитку української економіки (рівень ВВП, рівень інфляції, стійкість національної валюти, рівень доходів населення), показники розвитку банківської системи (зокрема, рівень капіталізації банків), ступінь інтегрованості вітчизняної банківської системи у світову фінансову структуру.

Таблиця 2.14

Коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	2021р. в % до 2017р.
Активи, млн. грн.	254805	278048	309723	382525	401296	157,49
Кредитно-інвестиційний портфель, млн. грн.	75236	132779	129525	177150	293389	389,96
Коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах	29,53	47,75	41,82	46,31	73,11	+43,58 п.п.

Аналіз проведений в таблиці 2.14 та на рисунку 2.9 показав, що коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах банку збільшився більше ніж в 2 рази (+43,58 процентних пунктів), про що свідчить зростання кредитно-інвестиційного портфеля в майже 4 рази та одночасним збільшенням активів банку на 57,49 %.

:- Коефіцієнт рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах

Рис.2.9. Динаміка коефіцієнту рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах АТ КБ «Приват Банк»

Проведемо оцінку ефективності управління кредитним портфелем банку АТ КБ «Приватбанк» в 2017-2021 рр. в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Оцінка ефективності управління кредитним портфелем банку

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. в % до 2017р.
Загальна сума кредитів до вирахування резервів, млн.грн.	237281	291840	296143	299574	232772	98,10
Непрострочені та не знеціненні кредити, млн. грн..	32586	45481	55458	55569	50656	155,45
Процентні доходи, млн. грн.	24485	30754	33841	33563	35854	146,43
Дохідність кредитного портфелю, %	9,07	9,12	9,62	9,45	12,65	139,43
Дохідність прибуткових кредитів	18,75	36,83	35,46	36,74	70,78	94,20
Резерви за активними операціями	198846	241796	236499	245487	177751	89,39
Ризик кредитного портфелю	83,8	82,85	79,86	80,69	76,36	9,12
Коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем	0,03	0,07	0,08	0,08	0,06	186,11

З показників розрахованих в таблиці 2.16 видно, що загальна сума кредитів знизилась незначно на 1,9% в 2021 році порівняно з 2017 роком, непрострочені та незнецінені кредити зросли на 55,45 %, проценті доході збільшились на 46,43%, доходність кредитного портфелю при цьому має зростання на 39,43%, а коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем підвищився на 0,03 в 2021 році, що більше на 86,11% ніж в 2017р. Надалі в таблиці 2.16 проаналізуємо структуру портфелю цінних паперів АТ КБ «Приват Банку» в 2018-2021 рр.

Таблиця 2.16

Динаміка та структура портфелю цінних паперів 2018-2021 рр.

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021. до 2018 р., +/-	2021. до 2018 р., %
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ всього	86244	84680	100750	93096	6852	107,94
Інвестиційні цінні папери за СВІСД, в тому числі:	79299	66602	119196	129074	49775	162,77
Довгострокові державні боргові цінні папери	52586	55639	53155	59388	6802	112,94
Середньострокові державні боргові цінні папери	7588	2133	21084	20341	12753	268,07
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	1821	585	23966	6810	4989	373,97
Короткострокові державні боргові цінні папери	12441	-	15808	17352	4911	139,47
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	4770	8245	5183	25183	20413	527,95

Довгострокові облігації, випущені іпотечною установою	93	-	-	-	-93	0
Інвестиційні цінні папери за АС	14538	875	1715	107	-14431	0,74
Інвестиційні цінні папери, всього	180081	152157	221661	222277	42196	123,43

Наведемо графічно тенденції зміни та динаміку зміни вартості інвестиційних цінних паперів банку ефективності управління кредитним портфелем банку на рисунках 2.10 і 2.11.

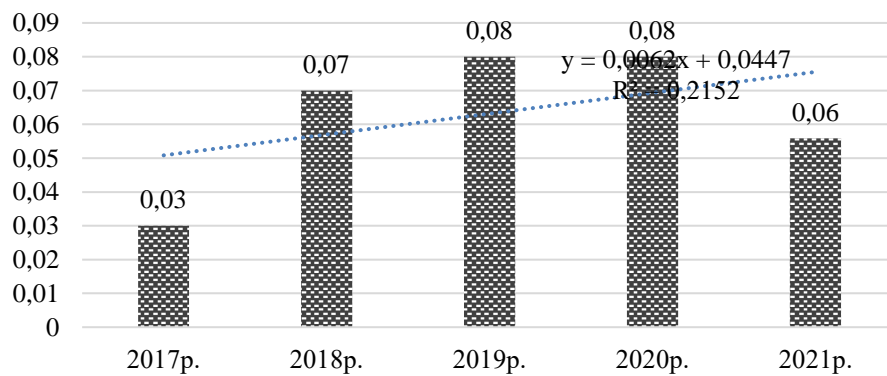

Рис.2.10. Аналіз тенденції зміни показників ефективності управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк»

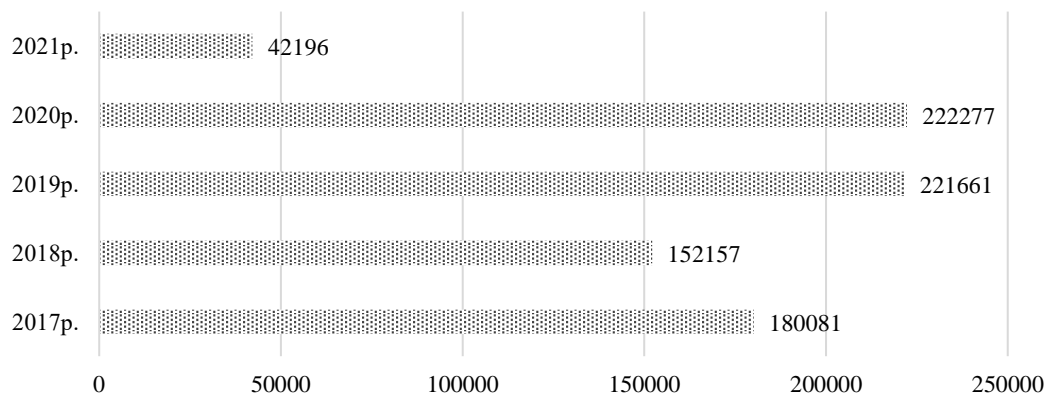

Рис.2.11. Динамічні зміни вартості інвестиційних цінних паперів банку

Оскільки метою будь-якого комерційного банку є отримання прибутку та максимально можливих вигод, його основними способами отримання доходів залишаються кредитування та інвестування в цінні папери. Аналіз

динаміки цінних паперів свідчить про позитивні зміни в останні роки, а збільшення відбулось майже по всіх показниках з 2018 до 2021 рр., крім інвестиційних паперів за АС, які зменшились на 14431 млн.грн. в 2021 році.

Висновки до розділу 2

Проведені дослідження в структурі активів банку показали, що найбільшу питому вагу займають інвестиційні цінні папери (55,39%), обсяги яких збільшились на 131923 млн.грн., грошові кошти та їх еквіваленти займають 13,17% та характеризуються позитивними змінами (+27539 млн.грн.), кредити клієнтам належить 17% питомої ваги і вони показали тенденцію зо зростання на 29883 млн.грн. або приросту 77,95% . В цілому активи комерційного банку «Приватбанк» зросли на 50,12%. Структура капіталу, що склалась не містить ознак загрози фінансової стійкості. Розкриття інформації про власний капітал та чистий прибуток, у фінансовій звітності Банку, відповідає вимогам Національного банку України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Тенденції зміни розміру та структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в період 2017-2021рр. показали суттєве збільшення резервів і інших фондів банку на 56,11%, або 3485 млн.грн. В тому ж періоді простежується зменшення резервів переоцінки приміщень на 14,59%, а це 145 млн.грн. в грошовому виразі. В 2021 році відбувалось значне зростання резервів переоцінки цінних паперів в 9,87 разів, в порівнянні з 2017 роком, а прибуток банку підвищився на 46,57%. Всього власний капітал комерційного банку збільшився за досліджені роки в 2,68 рази, або на 41822 млн.грн.

Можемо зробити висновок, що більшу частку пасиву банку займають кошти клієнтів, а саме 78 155 560 тис.грн. та кошти банків - 15 665 250 тис.грн. Найактивніше статутний капітал поповнювався коштами як в 2020р., так і в 2021р. Він зріс з 5 684 882грн. у 2018р. до 7 810 866 грн. у 2019р. і досяг 8 860 202 грн. у 2021р.

Рентабельність активів і капіталу в банку АТ КБ «Приват Банк» зменшується на протязі кожного року в порівнянні з 2017 роком, але в 2021 році показник рентабельності зріс на 0,8598. Як бачимо динаміка рентабельності капіталу є досить негативною, оскільки в порівнянні 2021 року

з 2017 прибуток на 1 гривню капіталу майже відсутній. Отже, протягом 2017-2021рр. коефіцієнт співвідношення власного капіталу і залучених коштів як зростав, так і зменшувався. Це пов'язано із тим, що в банку постійно змінюється обсяг капіталу. Показник 2021 року має чітку тенденцію до зниження, що негативно характеризує рівень фінансової стійкості банку,

Проаналізувавши фінансово-економічний стан АТ КБ «Приватбанк», можна зробити наступні висновки: коефіцієнт надійності станом на 2019 р. становив 15 %, станом на 2019 р. підвищився на 2 % і складає 17 %, а станом на 2021 р. становив 13 %. Таким чином, коефіцієнт надійності за аналізовані роки став меншим на 4 відсоткові пункти, але АТ КБ «ПриватБанк» все одно має достатній рівень забезпеченості за рахунок власного капіталу не дивлячись на зростання незалежного рівня від зовнішніх джерел фінансування, зокрема позикових ресурсів.

Аналіз прибутку від кредитних операцій за 2017-2021рр. свідчить, що величина процентних доходів банку за досліджені роки зросла на 46,43%, разом з тим його процентні витрати на залучення депозитів знизилась на 64,42%. Це призвело як наслідок до підвищення чистого процентного доходу на 23206 млн.грн. або в 4,79 рази. Відрахування до резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам значно зменшились на 95,37% або на 1545261 млн.грн. Загальна величина чистого прибутку підвищилась на 46,57 %, а в гривневому еквіваленті на 146491 млн.грн.

Оцінка коефіцієнту рівня кредитно-інвестиційного портфеля у загальних активах банку свідчить, що він збільшився більше ніж в 2 рази (+43,58 процентних пунктів), про що свідчить зростання кредитно-інвестиційного портфеля в майже 4 рази та одночасним збільшенням активів банку на 57,49 %.

Загальна сума кредитів знизилась незначно на 1,9% в 2021 році порівняно з 2017 роком, непрострочені та незнецінені кредити зросли на 55,45 %, процентні доходи збільшились на 46,43%, доходність кредитного портфелю при цьому має зростання на 39,43%, а коефіцієнт ефективності управління

кредитним портфелем підвищився на 0,03 в 2021 році, що більше на 86,11% ніж в 2017р. Оскільки метою будь-якого комерційного банку є отримання прибутку та максимально можливих вигод, його основними способами отримання доходів залишаються кредитування та інвестування в цінні папери.

Пріоритетним напрямом стратегічної політики АТ КБ «ПриватБанк» в звітному році є підтримка достатнього рівня капіталу, збільшення рентабельності бізнесу, утримання ринкових позицій за основними показниками розвитку. Цьому сприяє збільшення клієнтської бази та досягнення високої лояльності з боку клієнтів, підвищення якості обслуговування клієнтів та ефективності роботи з ними, подальше зростання обсягу кредитного портфелю з акцентом на малий, середній бізнес та корпоративний сектор, підвищення ефективності системи продажу банківських послуг та продуктів, в т.ч. за рахунок збільшення перехресних продаж, оперативність і гнучкість в прийнятті рішень, підвищення рівня автоматизації основних бізнес-процесів, розвиток та удосконалення технології проведення банківських операцій та надання послуг.

Отже, АТ КБ «ПриватБанк» також виступає інвестором, що надає йому широкі можливості на фондовому ринку, змогу організовувати випуск цінних паперів, здійснювати операції з купівлі-продажу цінних паперів, розміщувати фінансові ресурси (капіталізувати їх) від власного імені, враховуючи ризики відображені на його фінансових результатах.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Напрямки удосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційного банку

Комерційні банки можуть залучати грошові вільні кошти як фізичних, так і юридичних осіб для депозитних вкладів. Такі ресурси банківські установи здатні використати для отримання прибутків внаслідок надання кредитів під відсотки або придбавають цінні папери. В свою чергу вкладникам виплачується певна частка проценту від депозитних вкладів, в якості виплати за використання їх грошей. У зв'язку з тим, що фінансова стійкість комерційного банку представляє собою здатність своєчасно та без втрат виконувати певні зобов'язання перед інвесторами, клієнтами, вкладниками, то з метою підтримки фінансової стійкості банківські установи зобов'язані здійснювати постійну підтримку рівня коштів, як швидко реалізованих і високоліквідних активів (як готівкових, так і безготівкових) на рахунках або в касі, тобто здійснювати менеджмент фінансової стійкості комерційного банку.

Серед основних напрямків вдосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків можемо відокремити наступні.

- аналіз стану активів, які впливають на фінансову стійкість, а також миттєву, поточну та довгострокову ліквідність;
- проведення своєчасного аналізу поточної фінансової стійкості та SWOT-аналізу з використанням позитивного і негативного сценарію розвитку подій (стан і кон'юнктура кредитного ринку, позичальників і кредиторів);
- складання прогнозних показників фінансової стійкості та ліквідності комерційного банку;

- визначення потреби комерційного банку у власному капіталі і ліквідних коштах, їх дефіциту чи надлишку або гранично допустимих меж нормативних значень;
- визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість банківської установи.

Слід зауважити, що фінансову стійкість комерційного банку нерозривно пов'язано з підходами щодо надання характеристики ліквідності. В якості запасу фінансова стійкість комерційного банку здатна характеризувати в певному проміжку часу задовольняти поточні зобов'язання власними активами (коштами, ресурсами), особливо це стосується рахунків до запитання, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість банківської установи.

Надалі визначимо яким чином потік необхідних коштів оцінює здатність комерційного банку у визначенні проміжку часу змінювати встановлений рівень фінансової стійкості або опередити зниження досягнутого необхідного рівня за допомогою управління окремими статтями активів та пасивів банківського балансу, залучення додаткових ресурсів чи коштів, збільшення доходів, що в решті решт призведе до зміцнення фінансової стійкості банку.

В даний час у банківській сфері активно застосовуються напрямки покращення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків [1, с. 178; 3, с. 378], оскільки вони дозволяють виявити можливі наслідки прийняття різних управлінських рішень та вибрати найперспективніші з них. Побудова математичної моделі та її аналіз є ефективним методом вивчення банківських процесів, оскільки дозволяють швидко та якісно провести оцінку існуючої дійсності, спрогнозувати майбутні показники, виявити слабкі місця системи, виробити засоби усунення виявлених недоліків, а також розробити стратегії розвитку банківського бізнесу. Розглянемо побудову математичної моделі ліквідності банку. Почнемо із щоденного схематичного руху капіталу банку. Якщо стартовий капітал банку становить S_0 , введемо такі позначення:

S_i – загальний капітал банку в i -ий день, який залежить від вкладів банку, величини виданих та повернутих кредитів, вартості цінних паперів з урахуванням ризиків;

V_{ij} - величина вкладу j -го виду, відкритого клієнтом банку в i -ий день;
 α_j – відсоткова ставка по j -му вкладу; k_{is} - величина кредиту s -го типу, виданого клієнту в i -ий день;

RR_{is} - величина коефіцієнта ризику за кредитами s -го типу, виданими в i -ий день;

β_s - процентна ставка за кредитами s -го типу;

t - коефіцієнт, що вказує на факт повернення / не повернення кредиту;

A_i – вартість цінних паперів, придбаних банком у перший день;

RR_i - величина коефіцієнта ризику за цінними паперами, придбаними в i -ий день;

γ_i - відсоток, що визначає щоденний прибуток банку від володіння цінними паперами;

k_i - величина заявок на кредити, що надійшли в перший день;

a_i – вартість цінних паперів, виставлених на продаж у перший день. При надходженні коштів від вкладників банк зобов'язаний зробити резерв у розмірі $q\%$ від вкладу, величина резерву визначається інструкцією НБУ. Після повернення вкладу клієнту резерв за цим вкладом повертається в обіг банку. Залучені кошти банк вправі використовуватиме отримання прибутку. Повернення вкладу клієнту здійснюється на $(m+1)$ -ий день після відкриття вкладу з дня його надходження. Щодня до банку надходять заявки на кредити. Рішення про видачу кредиту приймається на підставі того, що величина відношення суми кредитної вимоги за вирахуванням сформованого резерву на можливі втрати за кредитними вимогами до власного капіталу банку має бути меншою за $Q\%$, інакше у видачі кредиту відмовляють. Також банк зобов'язаний створити резерв за виданими кредитами. Сума резерву за виданими кредитами визначається як добуток величини кредиту на величину коефіцієнта ризику по даному кредиту. Після погашення кредиту резерв по

ньому повертається в обіг банку. Видача кредиту здійснюється у день надходження заявки на кредит (у разі її схвалення), а повернення кредиту здійснюється не раніше ніж на $(n+1)$ -ий день після його отримання.

При наявності вільних коштів комерційних банк може інвестувати їх в цінні папери. Приймається це рішення про купівлю цінних паперів на підставі того, що величина відношення їх вартості за мінусом сформованого резерву за можливі втрати капіталу банків не повинна перевищувати $R\%$, інакше придбання цінних паперів не відбувається. Крім того, банківській установі необхідно прийняти рішення про резервування кожної придбаної цінної папери. Обсяги резервування коштів можливо розрахувати як множення вартості цінних паперів на коефіцієнт ризику цієї цінних паперів. Математичну модель порядку руху капіталу банку в i -у добу матиме наступний вигляд:

$$S_i = S_{i-1} + \sum_j (V_{ij} - 0,01 \cdot q V_{ij} - (1 + \alpha_j) V_{1-m,j} + 0,01 \cdot q V_{i-3,j}) + \sum_s (-K_{i,s} (1 + R_{1j}) + \xi_s (K_{i-n,s} (1 + \beta_s + R_{k_{i-n,s}})) - A_i (1 + R A_i) + \sum_{i=1} \gamma_i A_i). \quad (3.1)$$

Застосуємо обмеження на параметри при здійсненні побудови моделі :

$$S_i \geq 0, \quad \forall i, j = 0, \quad i, j \leq 0, \quad K_{i,s} = 0, \quad i, s \leq 0. \quad (3.2)$$

Обмеження за виданими кредитами матиме вигляд:

$$K_{i,s} = \begin{cases} 0, & \frac{k_{i,s}(1-Rk_{i,s})}{S_i} > 0,01*Q \\ k_{i,s}, & \frac{k_{i,s}(1-Rk_{i,s})}{S_i} \leq 0,01*Q \end{cases} \quad (3.3)$$

Обмеження, що застосовуються для цінних паперів наступні:

$$A_i = \begin{cases} 0, & \frac{A_i(1-RA_i)}{S_i} > 0,01*R \\ A_i, & \frac{A_i(1-RA_i)}{S_i} \leq 0,01*R \end{cases} \quad (3.4)$$

Перші дві компоненти формули руху капіталу (3.1) - це відповідно залишок від капіталу в попередній день, надходження вкладів від клієнтів банку, резерв по вкладах, повернення вкладів клієнтам з голосуванням. відсотками та повернення в обіг банку резервів за виплаченими вкладами. У цій моделі повернення вкладу клієнту складає четвертий день із дня надходження. Наступна сума цієї формули відповідає величині виданих

кредитів, резерву за виданими кредитами, поверненню кредиту клієнтом з належними відсотками, поверненню в обіг банку резервів за виплаченими кредитами. У моделі враховується можливість неповернення кредитних коштів клієнтом. Для цього в модель введено коефіцієнт ξ_s , який є випадковою величиною, із заданим розподілом, і набуває значення 1, якщо клієнт повернув кредит до банку, 0 – якщо кредит не повернуто.

Дві компоненти, що залишилися, це відповідно – ціна, сплачена за придбані цінні папери, резерв на цінні папери та щодняний дохід банку від володіння цінними паперами. У цій моделі продаж вже куплених цінних паперів не виробляється, а дохід від цінних паперів у вигляді відсотків надходить в обіг банку щодня з дня, наступного за днем покупки. Зазначимо, що резерв з цінних паперів в обіг банку не повертається, оскільки продаж цінних паперів не провадиться. Щодня для банку визначається його моментальна ліквідність – ризик втрати банком ліквідності протягом одного операційного дня є показником того, наскільки банк успішний у виконанні своїх зобов'язань. Якщо для підтримки необхідного рівня фінансової стійкості комерційних банків використати миттєву ліквідність, вона може бути розрахована як відношення активів банку до його зобов'язань:

$$M_i = S_i / V * 100\%, \quad (3.5)$$

де V – сума всіх що зберігаються у банку нині часу вкладів з належними відсотками у них. Щомісяця визначається поточна ліквідність банку – ризик втрати банком ліквідності протягом найближчих до дати розрахунку 30 календарних днів. Поточна ліквідність визначається як мінімальне відношення суми ліквідних активів банку (фінансові активи, які мають бути отримані банком або можуть бути затребувані протягом найближчих 30 календарних днів з метою отримання коштів у зазначені строки) до суми пасивів банку за рахунками до запитання та на термін до 30 календарних днів. На підставі побудованої моделі здійснено розрахунок для параметрів, визначених НБУ обов'язкових нормативів банків [4]: $q = 4,25$; $m = 3$, $Q = 25$, $n = 5$, $R = 25$.

В деяких наукових дослідженнях відомих авторів [5, с. 138] виходячи з статистичних даних показано, що нормативи ліквідності є надлишковими, оскільки перевищують їх граничні значення. У нашій моделі вони недостатні, оскільки не дозволяють банкам здійснювати досить ризикові швидкі угоди з купівлею цінних паперів. Модель розрахована за реалістичного сценарію розвитку, який передбачає невисокі темпи зростання ВВП (на рівні 2,2-2,4%) та стабільну динаміку основних економічних показників. Інфляція з часом знижується на 2 п.п. - до 4,5%, можливе помірне зростання безробіття – до 6,2%. Іншими словами, клієнти мають стабільні, але не зростаючі доходи при прийнятному рівні безробіття. Для реалістичного сценарію також встановимо, що потік депозитів – стабільний, не збільшується і зменшується. Розмір кредитних вимог також стабільна, не збільшується і зменшується [10, с. 41].

Для визначення фінансової стійкості комерційні банки використовують розрахунок декількох коефіцієнтів, таких як коефіцієнт надійності, коефіцієнт достатності капіталу, коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу. Останній з них відіграє найважливішу роль і визначений може бути за допомогою наступної формули з цільовою функцією:

$$K_{\text{ф.ст.}} = \text{ВК} / \text{ЗК} * 100\% \rightarrow \text{max}, \quad (3.6)$$

Де ВК- власний капітал, ЗК – залучений капітал банківської установи. З цієї формули отримуємо $\text{ВК} \rightarrow \text{max}$, отже, вартість власного капіталу комерційного банку повинна збільшуватись задля забезпечення його фінансової стійкості. Таким чином, існує і зворотній взаємозв'язок досліджуваних факторів, тобто $\text{ЗК} \rightarrow \text{min}$. Встановлені вихідні дані для розрахунку даного коефіцієнта визначались в таблицях 2.3 і 2.4 попереднього розділу, значення якого коливаються в межах від 9,09 до 17,06%.

3.2. Економетричне моделювання при покращенні фінансової стійкості комерційного банку

Визначення методики щодо менеджменту фінансової стійкості банківських установ було розглянуто в працях низки вітчизняних економістів,

зокрема Алексеєнка М.Д., Вовчака О.Д., А.М. Герасимовича, Грушка В.І., Луціва Б.Л., Любунь О.С., Міщенко В.І., Макєєвої І.В., Раєвського К.Є., Рамського А. [1-25, 26,34]. Проте, якщо інструменти та методи банківської діяльності знайшли досить широке відображення в економічній літературі, то питання вдосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків розкрито не в повній мірі. Виходячи з проведених розрахунків, наведених в попередньому розділі, побудуємо багатофакторну дискримінантну модель з метою вдосконалення та покращення фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк».

Використаємо Модель Юджина Кочака для оцінки ймовірності банкрутства АТ КБ «ПриватБанк» - це багатофакторна модель прогнозування банкрутства банківських установ. В процесі дослідження Кочаком було проаналізовано ступінь важливості 87 коефіцієнтів. Найбільш впливовими виявилися 8 з них. Статистичною базою були 84 банки, 50% яких мали позитивні показники фінансової діяльності, а решта стали банкрутами. Зазначена багатофакторна модель розраховується таким способом:

$$Z = 1,8601 \times V1 - 2,008 \times V6 + + 4,7043 \times V9 - 1,263 \times V11 + 1,4248 \times V46 + 2,3574 \times V56 - 1,656 \times V58 + 4,4307 \times V62, \quad (3.7)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства;

$V1$ – чистий операційний прибуток/зобов'язання банку;

$V6$ – операційні витрати/ активи;

$V9$ – доходи по кредитах/активи;

$V11$ – заробітні плати/активи;

$V46$ – цінні папери/робочі активи;

$V56$ – інші доходи (небанківська діяльність)/активи;

$V58$ – прострочені кредити/активи;

$V62$ – резервні фонди/неповернені кредити.

Якщо в розрахунках отримане значення буде $Z < 0$ настає високий ризик банкрутства. Після проведених відповідних розрахунків отримано такі значення:

Z 2017 р. = 6,32,

Z 2018р. = 5,41 ,

Z 2019 р. = 12,89,

Z 2020 р. = 35,6,

Z 2021 р. = 186,44.

Аналіз ймовірності банкрутства АТ КБ «ПриватБанк». свідчить про зростання коефіцієнту на 180,12. Це вказує на позитивну динаміку діяльності банку.

Отже, рівень ймовірності банкрутства в АТ КБ «ПриватБанк», наведений в таблиці 3.1 показує, що в 2017-2021 роках загрози банкрутству не виявлено.

Таблиця 3.1

Аналіз ймовірності банкрутства АТ КБ «ПриватБанк»

Значення	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відхилення 2017р. до 2021р.. +, /
V1	-0,8553	-0,1039	0,0519	0,1278	0,0737	0,9290
V6	0,1431	0,0721	0,0504	0,0458	0,0313	-0,1118
V9	0,0291	0,0240	0,0602	0,0635	0,0572	0,0280
V11	2,1452	3,8506	6,2352	207,9564	236,2120	234,0668
V46	2,4973	4,4075	13,8454	208,7873	338,6231	336,1258
V56	0,0484	0,0478	0,0438	0,0393	0,0318	-0,0166
V58	0,1540	0,1279	0,1636	0,1791	0,1488	-0,0052
V62	1,6598	0,9736	0,2100	0,1202	0,4821	-1,1776
Z	6,32	5,41	12,89	35,60	186,44	180,12

Проведемо розрахунки на підставі використаної моделі Сайфулліна-Кадикова, в якій оцінка рівня фінансового стану здійснюється за рейтинговим числом R.

$$R = 2 * K1 + 0,1 * K2 + 0,08 * K3 + 0,45 * K4 + K5, \quad (3.8)$$

де K1 = (Власний капітал – Необоротні активи)/Оборотні активи;

K2 = Оборотні активи/Короткострокові зобов'язання;

$K3 = \text{Виручка від реалізації/Середньорічна вартість активів};$

$K4 = \text{Чистий прибуток/Виручка};$

$K5 = \text{Чистий прибуток/Власний капітал}$

При $R > 1$ фінансовий стан банку вважається задовільним, якщо $R < 1$, то незадовільним.

В 2021 році зроблений розрахунок моделі в АТ КБ «ПриватБанк» показав наступне значення:

$$R = 2 * K1 + 0,1 * K2 + 0,08 * K3 + 0,45 * K4 + K5 = 2,44399633$$

Таблиця 3.2

Оцінка ймовірності банкрутства АТ КБ «ПриватБанк»

Значення	2017р	2018р	2019р	2020р	2021р	2017р до 2021р.,%
K1	1,0400	2,6946	1,5233	1,5542	1,1299	108,65
K2	0,2445	0,3532	0,5742	0,5378	0,5663	231,61
K3	0,0097	0,0240	0,0602	0,0635	0,0565	581,1
K4	-0,8838	-0,0391	0,0076	0,0166	0,0112	-1,27
K5	-3,4764	-0,1161	0,0621	0,1583	0,1179	-3,39
R	-1,7689	5,2929	3,1745	3,3329	2,4440	138,16

З таблиці 3.2 отримані дані свідчать про незадовільний фінансовий стан банку в 2017-2018рр., але в 2019-2021 роках становище нормалізувалось і загроза банкрутству відсутня.

Використаємо показники таблиці 3.3, розраховані з використанням програмного забезпечення Excel, для побудови рівняння та трендового аналізу ряду даних ретроспективної динаміки коефіцієнту достатності капіталу АТ КБ «Приват Банк» за 2017-2021 рр.

Таблиця 3.3

Допоміжна таблиця для розрахунків рівнянь тренда коефіцієнта достатності

Вихідні дані	Елементи для розрахунку параметрів	
	$yt = a_0 + a_1 * t$	$yt = a_0 + a_1 * t + a_2 * t^2$

Роки	Коефіцієнт достатності	t	t ²	t	yt	t ³	t ⁴	yt ²	yt
2017	1,2	1	1	1,2	1,454	1	1	1,2	1,108286
2018	1,27	2	4	2,54	1,25	8	16	5,08	1,422857
2019	1,3	3	9	3,9	1,046	27	81	11,7	1,391714
2020	1,29	4	16	5,16	0,842	64	256	20,64	1,014857
2021	0,17	5	25	0,85	0,638	125	625	4,25	0,292286
2022	1,046	15	55	13,65	5,23	225	979	42,87	5,2

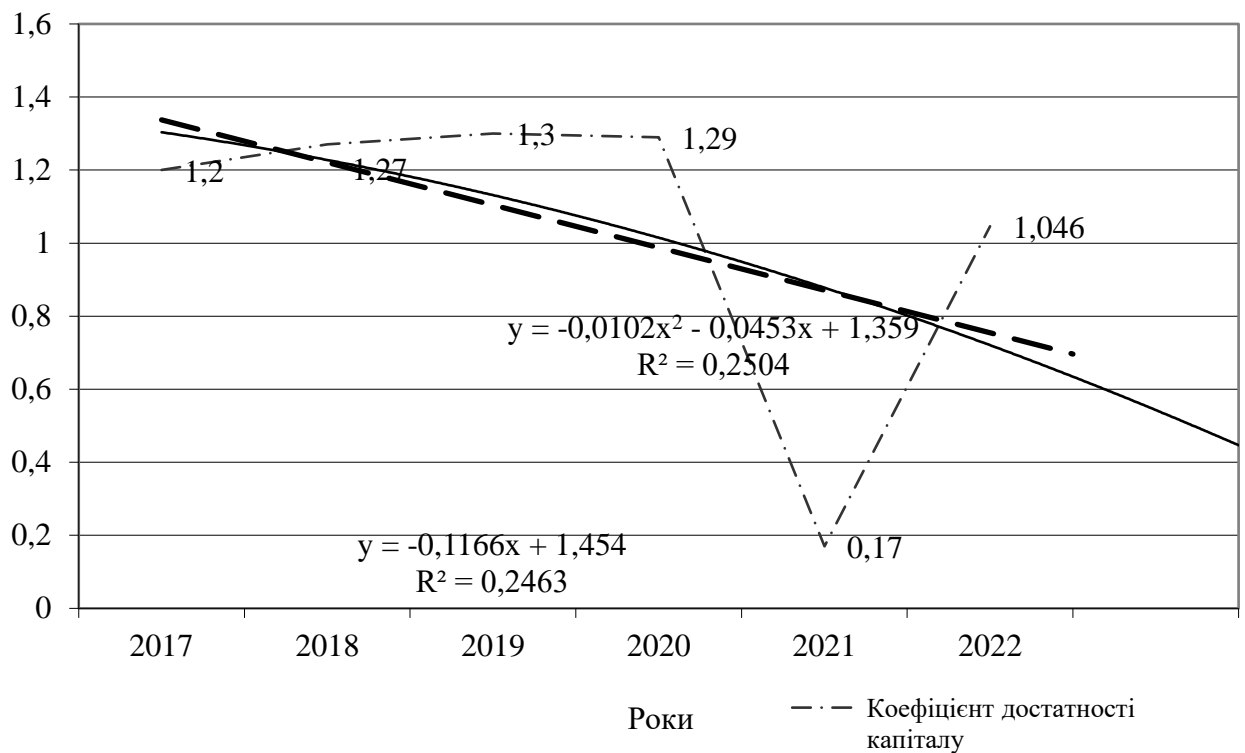

Рис.3.1. Аналітичний тренд коефіцієнту достатності капіталу АТ КБ «ПриватБанк»

Отримане прогнозне значення в ході побудови аналітичного тренду коефіцієнту достатності капіталу АТ КБ «ПриватБанк» показало позитивну динаміку, так в 2022 році він складатиме 1,046, що на 0,876 більше, ніж в 2021 році.

З метою оцінки взаємозалежності коефіцієнту надійності та коефіцієнту співвідношення власного і залученого капіталу проведемо факторний аналіз

впливу вартості власного капіталу та зобов'язань на ці показники банківської установи. Вихідними даними для розрахунку коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість банку є показники, зазначені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.4

Вихідні дані факторного аналізу фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк»

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Зміни 2017р. до 2021 р., % , +/-
Власний капітал	24793	31464	54529	52625	66615	268,68 41822
Темпи приросту,%	28,11	1,27	1,73	0,97	1,27	-
Зобов'язання	230056	246584	255194	329700	334681	160,00 104625
Темпи приросту,%	1,12	1,07	1,03	1,29	1,02	-
Активи	254805	278048	309723	382525	401296	157,49 146491
Темпи приросту,%	1,24	1,09	1,11	1,24	1,05	-

Кореляційна залежність коефіцієнта надійності та коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу, розрахунки яких наведено в додатку Б, свідчить, що показники знаходяться в межах нормативних значень і мають позитивну динаміку.

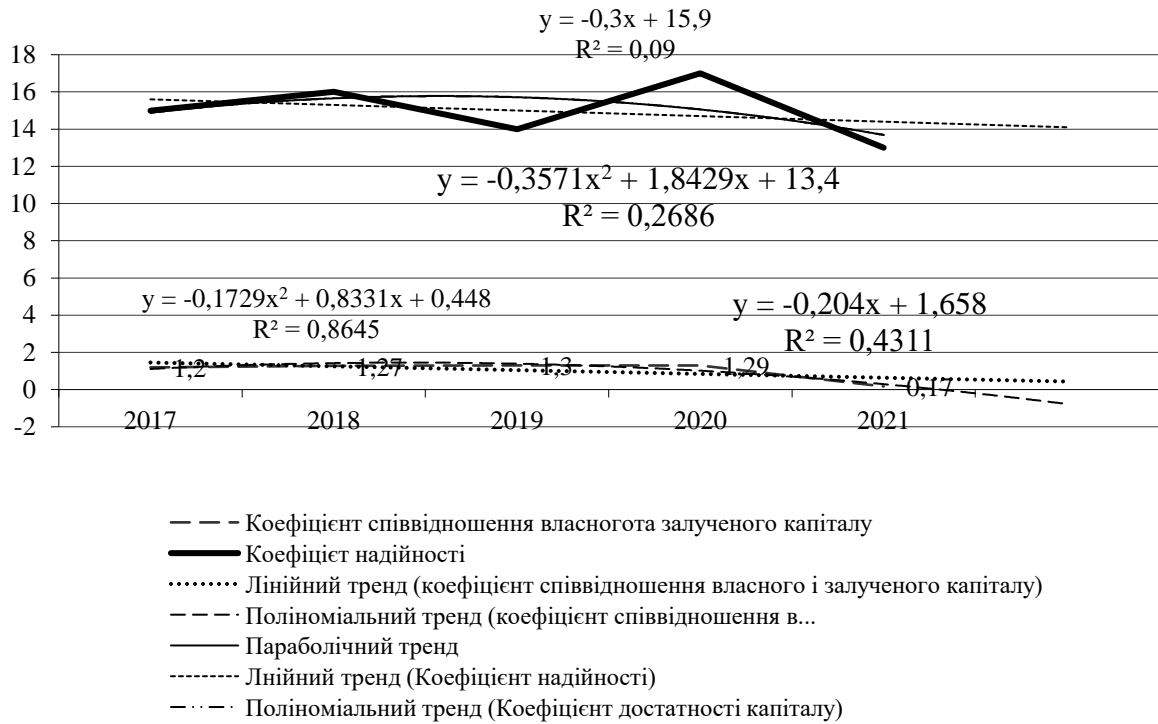

Рис.3.2. Кореляційна залежність коефіцієнту надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу АТ КБ «ПриватБанк»

Аналітичний тренд кореляційної залежності коефіцієнту надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу АТ КБ «ПриватБанк», зображений на рисунку 3.2 свідчить про тісну взаємозалежність досліджених елементів, оскільки коефіцієнт детермінації поліноміального та лінійного тренду коефіцієнту надійності становить відповідно $R^2=0,2686$ ($R=0,5183$) і $R^2=0,09$ ($R=0,3$), а показники апроксимації коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу $R^2=0,4311$ і $R^2=0,8645$ також вказують на щільний взаємозв'язок параметрів, що підтверджується узагальнюючими розрахунковими даними аналітичних рівнянь при побудові трендів кореляційно-регресійного аналізу, що наведені в таблиці 3.5.

Узагальнюючі розрахункові дані аналітичних рівнянь при побудові
трендів кореляційно-регресійного аналізу

Показник	Рівняння лінійного тренду	Рівняння параболічного тренду
	$y_t = a_0 + a_1 * t$	$y_t = a_0 + a_1 * t + a_2 * t^2$
Коефіцієнт достатності капіталу	$y = -0,1166x + 1,454$ $R^2 = 0,2463$	$y = -0,0102x^2 - 0,0453x + 1,359$ $R^2 = 0,2504$
Коефіцієнт надійності	$y = -0,3x + 15,9$ $R^2 = 0,09$	$y = -0,3571x^2 + 1,8429x + 13,4$ $R^2 = 0,2686$
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу	$y = -0,204x + 1,658$ $R^2 = 0,4311$	$y = -0,1729x^2 + 0,8331x + 0,448$ $R^2 = 0,8645$

Отримані рівняння аналітичних (лінійного та поліноміального) трендів при кореляційно-регресійному аналізі коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу допомогли зробити наступні висновки: прогностні величини досліджених коефіцієнтів в 2022 році складатимуть відповідно 12,85% і 15,0% , що більше на 2,94 і 2 відсоткових пунктів, ніж в минулому 2021 році. Якщо порівняти прогностні коефіцієнти з 2019 роком, простежується динаміка до зростання досліджених показників на 3,76 і 1,0 відсоткових пунктів, що свідчить про позитивну тенденцію.

Висновки до розділу 3

Серед основних напрямків вдосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків запропоновано відокремити наступні: аналіз стану активів, які впливають на фінансову стійкість, а також миттєву, поточну та довгострокову ліквідність; проведення своєчасного аналізу поточної фінансової стійкості та SWOT-аналізу з використанням позитивного і негативного сценарію розвитку подій (стан і кон'юнктура кредитного ринку, позичальників і кредиторів); складання прогнозних показників фінансової стійкості та ліквідності комерційного банку; визначення потреби комерційного банку у власному капіталі і ліквідних коштах, їх дефіциту чи надлишку або гранично допустимих меж нормативних значень; визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість банківської установи.

Отримане прогнозне значення в ході побудови аналітичного тренду коефіцієнту достатності капіталу АТ КБ «ПриватБанк» показало позитивну динаміку, так в 2022 році він складатиме 1,046, що на 0,876 більше, ніж в 2021 році. Аналітичний тренд кореляційної залежності коефіцієнту надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу АТ КБ «ПриватБанк», свідчить про тісну взаємозалежність досліджених елементів, що підтверджується узагальнюючими розрахунковими даними аналітичних рівнянь при побудові трендів кореляційно-регресійного аналізу. Отримані рівняння аналітичних (лінійного та поліноміального) трендів при кореляційно-регресійному аналізі коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу і коефіцієнту надійності допомогли зробити наступні висновки: прогнозні величини досліджених коефіцієнтів в 2022 році складатимуть відповідно 12,85% і 15,0%, що більше на 2,94 і 2 відсоткових пунктів, ніж в минулому 2021 році. Якщо порівняти прогнозні коефіцієнти з 2019 роком, простежується динаміка до зростання досліджених показників на 3,76 і 1,0 відсоткових пунктів, що свідчить про позитивну тенденцію.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Здійснивши дослідження та проаналізувавши джерела літературних науково-методичних публікацій, можемо зробити наступні висновки. Узагальнюючи вищенаведені тлумачення та формулювання різних вчених і науковців, отримане наступне визначення: показник «фінансова стійкість комерційного банку» здатний показувати збалансованість з фінансового боку доходів і видатків, достатність фінансових ресурсів і грошових коштів при забезпеченні банківської установи платоспроможністю і ліквідністю, і зокрема рентабельністю діяльності. Визначення «стійкість» характеризується здебільшого перманентною здатністю комерційних банків нести відповідальність за своїми зобов'язаннями і забезпечити прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі. Тому окреслено ряд вагомих факторів, що впливають на фінансову стійкість комерційного банку, зокрема: ендогенні (внутрішні) і екзогенні (зовнішні). Визначені в ході дослідження структурні елементи організаційно-економічний механізм фінансової стійкості комерційного банку дозволили систематизувати сукупність методів і засобів, які запропоновано використовувати керівництву і спрямовані на забезпечення фінансової стійкості банків. Завдяки виконанню цих функцій та дотримання послідовного організаційно-економічного механізму менеджменту комерційні банки зможуть покращити рівень фінансової стійкості в умовах трансформаційних перетворень української економіки.

Проведені дослідження в структурі активів банку показали, що найбільшу питому вагу займають інвестиційні цінні папери (55,39%), обсяги яких збільшились на 131923 млн.грн., грошові кошти та їх еквіваленти займають 13,17% та характеризуються позитивними змінами (+27539 млн.грн.), кредити клієнтам належить 17% питомої ваги і вони показали тенденцію до зростання на 29883 млн.грн. або приросту 77,95% . В цілому активи комерційного банку «Приватбанк» зросли на 50,12%. Структура капіталу, що склалась не містить ознак загрози фінансової стійкості. Розкриття

інформації про власний капітал та чистий прибуток, у фінансовій звітності Банку, відповідає вимогам Національного банку України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Тенденції зміни розміру та структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в період 2017-2021рр. показали суттєве збільшення резервів і інших фондів банку на 56,11%, або 3485 млн.грн. В тому ж періоді простежується зменшення резервів переоцінки приміщень на 14,59%, а це 145 млн.грн. в грошовому виразі. В 2021 році відбувалось значне зростання резервів переоцінки цінних паперів в 9,87 разів, в порівнянні з 2017 роком, а прибуток банку підвищився на 46,57%. Всього власний капітал комерційного банку збільшився за досліджені роки в 2,68 рази, або на 41822 млн.грн.

Можемо зробити висновок, що більшу частку пасиву банку займають кошти клієнтів, а саме 78 155 560 тис.грн. та кошти банків - 15 665 250 тис.грн. Найактивніше статутний капітал поповнювався коштами як в 2020р., так і в 2021р. Він зріс з 5 684 882грн. у 2018р. до 7 810 866 грн. у 2019р. і досяг 8 860 202 грн. у 2021р. Рентабельність активів і капіталу в банку АТ КБ «Приват Банк» зменшується на протязі кожного року в порівнянні з 2017 роком, але в 2021 році показник рентабельності зріс на 0,8598. Отже, протягом 2017-2021рр. коефіцієнт співвідношення власного капіталу і залучених коштів як зростав, так і зменшувався. Це пов'язано із тим, що в банку постійно змінюється обсяг капіталу. Показник 2021 року має чітку тенденцію до зниження, що негативно характеризує рівень фінансової стійкості банку. Проаналізувавши фінансово-економічний стан АТ КБ «Приватбанк», можна зробити наступні висновки: коефіцієнт надійності станом на 2019 р. становив 15 %, станом на 2019 р. підвищився на 2 % і складає 17 %, а станом на 2021 р. становив 13 %. Таким чином, коефіцієнт надійності за аналізовані роки став меншим на 4 відсоткові пункти, але АТ КБ «ПриватБанк» все одно має достатній рівень забезпеченості за рахунок власного капіталу не дивлячись на зростання незалежного рівня від зовнішніх джерел фінансування, зокрема позикових ресурсів.

Аналіз прибутку від кредитних операцій за 2017-2021рр. свідчить, що величина процентних доходів банку за досліджені роки зросла на 46,43%, разом з тим його процентні витрати на залучення депозитів знизилась на 64,42%. Це призвело як наслідок до підвищення чистого процентного доходу на 23206 млн.грн. або в 4,79 рази. Загальна сума кредитів знизилась незначно на 1,9% в 2021 році порівняно з 2017 роком, непрострочені та незнецінені кредити зросли на 55,45 %, проценті доході збільшились на 46,43%, доходність кредитного портфелю при цьому має зростання на 39,43%, а коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем підвищився на 0,03 в 2021 році, що більше на 86,11% ніж в 2017р. Оскільки метою будь-якого комерційного банку є отримання прибутку та максимально можливих вигод, його основними способами отримання доходів залишаються кредитування та інвестування в цінні папери.

Пріоритетним напрямом стратегічної політики АТ КБ «ПриватБанк» в звітному році є підтримка достатнього рівня капіталу, збільшення рентабельності бізнесу, утримання ринкових позицій за основними показниками розвитку. Цьому сприяє збільшення клієнтської бази та досягнення високої лояльності з боку клієнтів, підвищення якості обслуговування клієнтів та ефективності роботи з ними, подальше зростання обсягу кредитного портфелю з акцентом на малий, середній бізнес та корпоративний сектор, підвищення ефективності системи продажу банківських послуг та продуктів, в т.ч. за рахунок збільшення перехресних продаж, оперативність і гнучкість в прийнятті рішень, підвищення рівня автоматизації основних бізнес-процесів, розвиток та удосконалення технології проведення банківських операцій та надання послуг.

Отже, АТ КБ «ПриватБанк» також виступає інвестором, що надає йому широкі можливості на фондовому ринку, змогу організувати випуск цінних паперів, здійснювати операції з купівлі-продажу цінних паперів, розміщувати фінансові ресурси (капіталізувати їх) від власного імені, враховуючи ризики відображені на його фінансових результатах.

Серед основних напрямків вдосконалення менеджменту фінансової стійкості комерційних банків запропоновано відокремити наступні: аналіз стану активів, які впливають на фінансову стійкість, а також миттєву, поточну та довгострокову ліквідність; проведення своєчасного аналізу поточної фінансової стійкості та SWOT-аналізу з використанням позитивного і негативного сценарію розвитку подій (стан і кон'юнктура кредитного ринку, позичальників і кредиторів); складання прогнозних показників фінансової стійкості та ліквідності комерційного банку; визначення потреби комерційного банку у власному капіталі і ліквідних коштах, їх дефіциту чи надлишку або гранично допустимих меж нормативних значень; визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість банківської установи.

Отримане прогнозне значення в ході побудови аналітичного тренду коефіцієнту достатності капіталу АТ КБ «ПриватБанк» показало позитивну динаміку, так в 2022 році він складатиме 1,046, що на 0,876 більше, ніж в 2021 році. Аналітичний тренд кореляційної залежності коефіцієнту надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу АТ КБ «ПриватБанк», свідчить про тісну взаємозалежність досліджених елементів, що підтверджується узагальнюючими розрахунковими даними аналітичних рівнянь при побудові трендів кореляційно-регресійного аналізу. Отримані рівняння аналітичних (лінійного та поліноміального) трендів при кореляційно-регресійному аналізі коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу і коефіцієнту надійності допомогли зробити наступні висновки: прогнозні величини досліджених коефіцієнтів в 2022 році складатимуть відповідно 12,85% і 15,0% , що більше на 2,94 і 2 відсоткових пунктів , ніж в минулому 2021 році. Якщо порівняти прогнозні коефіцієнти з 2019 роком, простежується динаміка до зростання досліджених показників на 3,76 і 1,0 відсоткових пунктів, що свідчить про позитивну тенденцію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О.П. Фінансова стійкість комерційних банків України / Фінанси України. 2017. №9. С. 75-87.
2. Варцаба В.І. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України та шляхи її зміцнення в умовах пандемії коронавірусу / Науковий вісник Ужгородського університету . 2021. №1(57). С. 107-113
3. Васькович І. М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку / Формування ринкових відносин в Україні. 2014. № 2. С.40-43.
4. Вінніченко О.В., Гудзь А.В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні . URL : <http://btie.kart.edu.ua/article/view/200560>.
5. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / Фінанси, банки, інвестиції. 2018. № 2. С. 41–44.
6. Вольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. № 10. Ч.1. С. 178–181. ,
7. Гарбар Є. С. Фактори впливу на фінансову стійкість банку в умовах нестабільного економічного середовища / «Науковий вісник Ужгородського університету». Серія «Економіка». 2015. Вип. 1(45). Т.1 С. 184- 187.
8. Гончаренко Т. П. Стратегічний аналіз внутрішнього середовища банку / Науковий вісник Полісся. 2019. № 2 (18). С. 190-198.
9. Дзюблюк О.В. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія / О. В. Дзюблюк, В. В. Корнєєв, В. І. Міщенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 298с.
10. Дзюблюк О.В., Михайлюк Р.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія / О.В.Дзюблюк, Р.В.Михайлюк. Тернопіль. 2015. 316 с.

11. Довгаль Ю.С., Чмара Р.О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. – URL : <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1501/15djssfs.pdf>.
12. Довгань Ж.М. Фінансова стійкість банківської системи України: проблеми оцінки та забезпечення: монографія / Ж.М.Довгань, Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 448с.
13. Домбровська Л.В., Потриваєва В.К. Сучасні тенденції в управлінні ресурсами комерційних банків України / Інвестиції:практика та досвід. 2018. №21. С. 39-44.
14. Забезпечення умов стабільного функціонування банківського сектора України : монографія / О. М. Колодізев, О. В. Бойко, В. О. Дзеніс та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2017. 312 с.
15. Завадська Д.В. Особливості забезпечення фінансової стійкості банків України / Вісник соціально-економічних досліджень Одеського державного економічного університету. 2019. № 3 (43). С. 73–80.
16. Заруцька О. П. Управління ризиками як провідний чинник фінансової стійкості комерційного банку / Фінанси України. 2016. №3. С.94-106.
17. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. Одеса: Видавництво «Атлант», 2014. 485 с.
18. Золковер А. О., Гуменюк А. О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційного банку / International scientific journal. 2015. № 2. С. 32-35.
19. Клюско Л. А. Регулювання фінансової стійкості комерційних банків на основі прогнозування тенденцій динаміки основних показників їх діяльності / Вісник Національного банку України. 2019. № 5. С.55-57.
20. Коваленко В. В. Методи аналізу та управління фінансовою стійкістю комерційного банку / Вісник Української академії банківської справи. 2021. № 2. С.39-48.

21. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія/ Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2016. 228 с.
22. Козловський А. О. Ефективність банківської діяльності: навч. посібник. К.: 2018. 217 с.
23. Корженко, К. А. Підходи до класифікації факторів, що впливають на стійкість банківської установи / «Науковий вісник Херсонського державного університету». Сер.: Економічні науки. 2015. 12 (1). С.191- 195.
24. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю Банку в ринкових умовах: монографія / Київ, вид-во Європ.ун-ту, 2018. 300с.
25. Крамаренко Г. О. Стан фінансового сектора України в умовах ринкової трансформації економіки / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. Суми : УАБС НБУ. 2014. Т. 14. С. 11–18.
26. Крухмаль О .В. Теоретичні підходи до визначення поняття стійкості банку та її фінансові складові / Актуальні проблеми економіки. 2016. №12. С.65-71.
27. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості на підставі визначення критеріїв динаміки стабільної діяльності банку / Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». 2018. №9. С. 43-50.
28. Крухмаль О.В.,Коваленко В. В. Антикризові заходи при забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: монографія / Суми: «УАБС НБУ». 2017. 198 с.
29. Лаврушин О.І. Фінансове управління (банківський менеджмент) комерційного банку. За ред.докт.ек.н., проф. Лаврушина О.І. 2016. 688с.
30. Макєєва І. В. Сутнісна характеристика поняття «фінансова стійкість» та її основні параметри . URL: http://www.rusnauka.com/ NPM_2006 Economics/7_makeeva.doc.htm.
31. Малахова О. Л. Управління фінансовою стійкістю банків : навч. посіб. / Малахова О. Л., Михайлюк Р. В. Тернопіль : Вектор, 2015. 300 с.

32. Масленчиков Ю. С. Фінансовий менеджмент в комерційному банку / Технологія фінансового менеджменту клієнта. К.: Перспектива, 2017. С. 214- 215.
33. Науменко С. В., Міщенко С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури / Київ: «УБС, ЦНДНБУ», 2019. 384 с.
34. Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Організаційно-економічний механізм управління фінансовою стійкістю комерційного банку / Вісник Хмельницького національного університету. 2020. №1. С.217-221.
35. Олійник А. В. Управління фінансовою стійкістю банків / Вісник Хмельницького національного університету. 2016. № 5. Т. 4. С. 159–163.
36. Петриченко Л. Ю. Аналіз методів оцінювання фінансової стійкості комерційних банків / Фінансова консультація. 2018. № 1.- С.75-80
37. Примостка Л. Методика аналізу фінансової стійкості банку за допомогою динамічного нормативу / Вісник Національного банку України. 2020. № 10. С.40-45.
38. Рамський А., Будніченко І. Фінансова стійкість банку – фактор стабільності банківської системи / «Європейський науковий журнал Економічних і Фінансових інновацій». 2015. №2. С.5-11. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/30>.
39. Рисін В.В., Біда А.П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення / Ефективна економіка. 2021. №3. URL: economy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf.
40. Русіна Ю. О., Легейда А.Г. Забезпечення фінансової стійкості комерційного банку / International scientific journal. 2015. № 2. С. 87-90.
41. Салтинський В. В. Проблеми забезпечення фінансової стабільності комерційних банків / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць: Т.6. Суми: Мрія ЛТД, 2016. 306 с.

42. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку / Фінанси України. 2017.- № 5.- С.138-143
43. Смиковська А. С., Грушко В. І. Фінансова стійкість банку, її оцінка та шляхи підвищення / Фінанси АПК. 2019. С. 351-355. – URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/grushko_0009.pdf.
44. Смовженко Т. Грунтовний розвиток дослідження фінансового сектору України в контексті сучасної світової фінансової архітектури. Вісник Національного банку України. 2020. №7 (173). С.52-55.
45. Удовенко С.П. Фінансова стійкість комерційного банку / Фондовий ринок. 2017. № 9. С.2-6.
46. Фалюта А. Аналіз індексної методики оцінювання фінансового стану комерційних банків / Економічний аналіз. 2017. №10(3). С.103-106.
47. Фетісов Г. Г. Методологічні основи формування стійкості банківської системи / Фінанси і кредит. 2016. № 15. С.2-14.
48. Фетісов Г. Г., Юденков Ю. Н. Організаційні аспекти формування стійкості банківської системи / Гроші і кредит. 2018. № 8. С.32-38.
49. Черничко С. Ф., Черничко С.С., Пелехач І. І. Банківський сектор економіки України: огляд основних тенденцій і перспектив розвитку / «Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка.» 2017. Випуск 2(8). С.182-189.
50. Чмутова І. М. Концептуальні положення управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу / Управління розвитком. 2015. № 4 (182). С. 6–13.
51. Шелудько Н. До визначення фінансової стійкості комерційного банку / Вісник Національного банку України. 2015. № 3. С.40-44.
52. Шіллер Р. І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення Київ: Наук. думка, 2008. 158 с.
53. Щербакова Г.М. Аналіз та оцінка банківської діяльності / Г.М.Щербакова. К. 2017. 464с.

54. Юрчишена Л. В., Подолян С.В. Оцінка фінансової стійкості комерційних банків. Регіональна бізнес-економіка та управління. 2018. № 3. С. 72-79.

55. Халатур С.М., Грабчук О.М., Карамушка О.М., Бондар Т.О. розвиток оподаткування фінансових результатів комерційних банків України. Агросвіт. 2023. №3.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Аналіз та оцінка коефіцієнтів фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк»

Показники	Норма	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Зміни 2021р. до 2017р., +/-
Коефіцієнт надійності	≥5%	15	16	14	17	13	2
Коефіцієнт «фінансового важеля»	1 : 20	6:46	6:52	6:34	6:05	7:42	1:04
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	≥ 10%	-0,35	8,92	10,16	14,26	13,11	13,46
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	-	0,14	0,11	0,16	0,12	0,15	0,01
Коефіцієнт захищеності активів власним капіталом	-	-0,11	-0,03	-0,08	-0,05	-0,02	0,09
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	12,0- 15,0	9,99	10,1	11,5	9,38	12,46	2,45
Коефіцієнт рівня дохідних активів	93 %	87	86	88	83	79	8
Коефіцієнт кредитної активності	65– 75%	92	94	96	97	93	1
Рівень залучення ресурсів	80– 85%	81	82	83	80	79	2

ДОДАТОК Б

Кореляційна залежність коефіцієнта надійності і коефіцієнту співвідношення власного та залученого капіталу

Вихідні дані			Розрахункові елементи						
Роки	Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу	Коефіцієнт надійності	$X - X_{\text{ср}}$	$Y - Y_{\text{ср}}$	$(X - X_{\text{ср}}) * (Y - Y_{\text{ср}})$	$(X - X_{\text{ср}})^2$	$(Y - Y_{\text{ср}})^2$	X^2	$X * Y$
2017	17,86	15	0,00	5,01	0	0	25,1001	225	267,9
2018	15,18	16	1,00	2,33	2,33	1	5,4289	256	242,88
2019	9,09	14	-1,00	-3,76	3,76	1	14,1376	196	127,26
2020	12,21	17	2,00	-0,64	-1,28	4	0,4096	289	207,57
2021	9,91	13	-2,00	-2,94	5,88	4	8,6436	169	128,83
$\Sigma_{2017:2021}$	64,25	75,00	X	X	10,69	10,00	53,72	1135,00	974,44
Серед. знач.	12,85	15,00	X	X	1,07	1,00	5,37	113,50	97,44

